

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉBŰ
KIADJA A DÁVID FERENC EGYESLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

DR. HALL ALFRÉD,

a keresztény szabadelvű egyházak világszövetségének elnöke.

Száz éve.

Augusztus hó 9-én mult száz éve annak, hogy Ferencz József született. Nagyon megközelítette ezt a csodás kerek számot, mert még csak hét év hiányzott. Elmélkedni lehetne a hosszú élet előnyeiről és hátrányairól, de annyi bizonyos, hogy Ferencz József inkább csak testileg érezte terhesnek a nagy időt. Elméje és emlékezése eleven és átfogó volt. Talán rajta és rajtunk mult, hogy emlékezetéből nem tárt föl többet, mert szeretett beszélni a multról. Naplót vezetett s abban sok kedves esemény és még több nehéz gond van feljegyezve.

Engem különösen megragadott az Albert János, volt tordai pappal, a szépen imádkozóval folytatott levelezése. A mult évszázad végén, a jelen elején, bár béke volt Európában, akadt bőven egyházunkban elmélkedni való és töprengeni lehetett. A cluji új kollégium építése, a cristuri építés és utóbbinak 8 osztályuvá való fejlesztése, az egyházi élet számtalan kérdésének megoldása, az egyházban előfordult félreértések, nagy gondot okoztak neki és szükség volt az ő bölcsességére. Életének egyik nagy feladatának tekintette, hogy az egyháznak szellemi egységét meg óvja. Ezeket a jellemző adatokat jó lesz fontolgatni elménkben.

Ferencz József hosszú püspökségét a magyar alkotmányos élet magasra ívelő, nemesen termékenyítő közszelleme támogatta majdnem negyven esztendeig. A háború s a rá következő gyökeres változás rendkívül megszállta a lelkét. Olyan magas korban, annyi kedves és büszkén viselt emlékek (királyi kitüntetések) birtokában, lépett át a békeszerződések által teremtett új helyzetbe. A hűségesküt letette, de a kezdetben kijáró szenátorságot, gyengélkedése miatt nem vehette igénybe, mintha érezte volna, hogy csak átmeneti jog volt, mert az alkotmány-törvény kétszázézer lélekszámtól tette függővé s még ezt is korlátozta a magyar kisebbséggel szemben.

Csendes menetű s főleg családjához és egyházához kötött élete, huzamos ideig tartó fájdalommal terhelt betegsége elkomorította, de ő általában mindig nyugodtnak és boldognak látszott.

Igazi bölcs ember volt.

Dr. B. Gy.

Hall Alfréd.

Angliából érkezett látogatóink sorában egy vendéget üdvözölhetünk. Neve nem ismeretlen olvasóközönségünk előtt s sokan ismerik s szeretettel forgatják magyar nyelvre is lefordítják unitárius hitvallását. Mégis külön figyelmet szentelünk személyének s igyekszünk őt pár sorban bemutatni olvasóközönségünk előtt s tesszük ezt azért, mert a Szabadelvű Kereszténység és a Vallásszabadság Nemzetközi Társulata elnöki tisztségében huszmillió unitárius és szabadelvű keresztény testvérünk üdvözlését hozta el miközénk. A mult nyáron a kopenhágai konferencia választotta meg magas méltóságába, s szívünket örömmel tölti el, hogy első útjában épen hozzánk a legrégebb s szenvedéseken és megpróbáltatásokon keresztül már négyszázesztendő fennállása felé haladó egyházunkat látogatja meg.

Tengerészcsaládból származik s 1873. április 27-én született az angliai Boston városkában. Ugyanitt végzi el középiskolai tanulmányait. Az egyetemet Manchesterben végzi el, s 1900-ban elnyeri a Viktória egyetemen a Magister Artium fokozatot. Theológiai tanulmányaira, hosszú éveken keresztül fel s a manchesteri Unitarian College s az oxfordi Manchester College hallgatója. Ezeknek elvégzése után egyik legtekintélyesebb angol theológiai ösztöndíjjal, a Hibbert tanulmányi segéllyel egy évet a berlini egyetem theológiai fakultásán tölt el.

Hazatérte után, mint gyakorló lelkész kezdi meg munkásságát s folytatja azt ma is munkássága 35-ik esztendejében. Norwich (1900—8) és Newcastle (1908—18) és Sheffield (1918) lelkészi munkájának állomáshelyei. Ez utóbbi helyen munkálkodik ma is. A tudományos theológiai munkásságot tovább folytatja s a háború alatt a londoni egyetemen elnyeri a Bachelor of Divinity fokozatot. Szorgalmas munkása az angol unitárius theológiai irodalomnak. Elsősorban is, mint szónok kiváló, már 1914-ben az angol unitárius társulat kögyülésének (főtanácsának) ünnepi szónoka s a mult nyáron pedig a kopenhágai konferencia záróbeszédén mondott hatalmas beszédével aratott osztatlan elismerést. Tudományos theológiai munkássága területén Martineau Jakab, a legtekintélyesebb angol unitárius bölcselő tanítványa, akinek megírja egyik legjobb, rövid életrajzát s egy külön munkában vázolja erkölcsi tanításai értékét. „Jézus és a huszadik század kereszténysége“, „Egy világi ember vallásos problémái“ című munkái az angol olvasóközönség előtt általánosan ismertek. Kisebb dolgozatai és cikkei, s prédikációi is, számos helyen láttak napvilágot. Egyik újabb, 1932-ben kiadott munkáját: Beliefs of a Unitarian, dr. Kiss Elek, theol. professzor „Egy Unitárius Hitvilága“ címen magyar nyelvre lefordította és kiadta, s az mindnyájunknak kedves olvasmánya. Jelenleg a halhatatlanság kérdése foglalkoztatja s legközelebbi nagyobb munkája erről a gondolatról, unitárius hitéletünk egyik legszebb tételéről fog szólni.

Egyike a legtekintélyesebb angol lelkészeknek. Ő az első, akit az 1929-ben egyesített angol unitárius társulatok elnökévé választanak a lelkészek sorából 1932-ben s a szokásokkal ellentétben a következő évben is újra megválasztanak. Két esztendő munkássága általános megbecsülést és szeretettel vívott ki. A Manchester College tudós dékánja munkáját egyik beszélgetésünkben jellemezni óhajtván, azt mondotta, hogy olyan elnök volt, akit a kontinens történelmi unitárius egyházai méltán illethetnek az angol unitáriusok püspöke elnevezéssel. Az idei nyáron pedig a világ unitárius és szabadelvű keresztény képviselői a világ unitárius és szabadelvű keresztény egyházainak képviselői a legteljesebb egyhangúsággal a közel huszmillió lelket képviselő egyházi világszövetség elnökévé választották meg az elkövetkező három esztendőre.

A világszövetség első hivatalos körlevélben teljes szövegében közreadott elnöki megnyitóbeszédéből idézzük az alábbiakat: „Tudatossá kell tenni az egyes egyházak hívei lelkében azt az érzést, hogy ők egy hatalmas, egész világot átfogó testvéri szövetségnek tagjai. Amikor pedig vasárnapról-vasárnapra az egy helyen lakó hívek imádkozásra összegyülekeznek, akkor emlékezzünk meg azokról is, akik a messze távolban imádkozva, lélekben velünk együtt vannak, az örökkévaló egy Isten színe előtt. Tudatossá kell, hogy tegyük önmagunk előtt világmozgalmunk célkitűzéseit. Mint egy mennyei atyának a gyermekei, testvéreként kell munkálkodnunk, hogy békesség és jóakarát legyen a földön az emberek között. Szövetségünk a szabadság szellemében köttetett s ezért éber figyelemmel kell őrködnünk a vallás- és lelkiismeretszabadság szent joga felett. Ez a kíváncsom mindnyájunkat egyforma nagy elhívás elé állít. Lelkünket meg kell telítsük a hitnek teljességével, mert ezen keresztül szolgálhatjuk a világot, mely Jézus szellemében egy jobb jövőndő hordozója lesz.” Ezek a kiragadott súlyos gondolatok bizonyoságtevés az ő lelkének nagysága és hitének, kötelességtudásának mélysége felől.

Családi életét az egyszerűség és szeretet jellemzi. Egész családjával Isten szolgálatára szentelte életét. Felesége hűséges segítőtársa minden munkásságában, fia egyike a fiatal lelkészgeneráció reménységeinek, két leánya közül az egyik a Clujon is megfordult ifj. John McLachlan lelkésznek menyasszonya, míg a másik Oxfordban teológiai akadémia hallgatója. Élete és munkássága között harmónikus egyensúly áll fenn s ez biztosítja számára a léleknek szabadságát, a munkát és cselekedeteket.

A magyar unitárius gondolat nagy és őszinte barátja, aki házában a fiatal magyar lelkészjelölteket mindig szívesen látta. Most ide körünkbe érkezve, új tiszttségében és világszövetségi elnöki méltóságában is szeretettel köszöntjük.

Ferencz József.

Hadd megbünhödnöm még az életet.

*Igy élek mostan vészes küzdelemben,
Tombol alattam örvénylő, vad ár;
Az élet tengerén hajómban ülök,
Felette röpköd sok-sok vészmadár. —
Hiába' szálltok gúnyos vijjogással,
Kis csolnakom még most, el nem merül;
Hiába' lestek arra vészmadárkák,
Megállom helyem rendületlenül.*

*Ott messze tisztul máris láthatára
Egy szebb jövőnek, boldog életnek;
Lágy szellő hajtja csolnakomat arra,
Hajtó szellője szép reményemnek. —
És pihen már a küzdő sarka: éltem,
Feledve már a vész s a küzdelem,
Ábrándok tárnak csáb' jövőt elébem,
Varázs képeket rajzolva nekem:*

*Látok nyugalmat nyújtó csendes otthont,
Mellettem áll egy göndörfürtű nő,
Szívemhez szól egy túlvilági Nagyság,
Hitlángra gyúl szívem, mint kóvakő
S fejem felett mosolygva tárja széjjel
Egy szép tündérleányka karjait:
Szellemkaroddal boldogság tündére,
Öledbe vonva szívem álmait;*

*Folyondárral beszótt sudárok alján
Remontoán rózsáknak szirma hull;
Lombhervadásról susog már a szellő
S az illatoz mégis gyanútlanul. —
Virágok közt sárgult avarra lépve,
Kisértetként még visszazúg a vész,
De álomképeim pillangó szárnyán
Emlék gyanánt, a mult kódébe vész.*

*S napsúgárban hullatnak egyre lombot
A múlt nyártól most bucsúzó fák;
Szememben könny, szívemben hálazsoltár
S az ég urához röppenő imák;
Fejemhez kapok mind a két kezemmel...
Miért öszültök sötét fürtjeim?
Nyugalmam álomküszöbéhez érve,
Máris járnék a lét határain?!...*

*Halk döbbenet jajong fel keblem mélyén,
Az égbe küldöm röpke sóhajom:
Legyen számomra bár vezeklés életem,
Küzdjön viharral, még soká hajóm!
Óh százszor adj küzdelmes sorsot Isten!
Tollat kezembe s barna kenyeret,
Utamra hints bár ezer sebző tüskét,
Hadd megbűnhödnöm még — az életet!*

Irta: Dr. Pálmay Sándor.

A Crăciunel-i unitárius templom védelme.

A Crăciunel-i unitárius egyházközség megalakulása arra az időre tehető, mikor a reformáció napja a vallásos élet terén új tavaszt jelzett s a megtisztított hitigazságok bajnoka, a nagy Dávid Ferenc ékes szólása lázba hozta Erdély bérceinek-völgyeinek lakóit. Hogy híveink a r. kath. vallásról jöttek az unitárius vallás ölébe, amellet szól ma is meglevő templomunk, melynek szentélyében volt az oltár, ennek jobb oldalán, a szentély déli falában, az aránylag elég nagy ablak alatt most is látható téglalakú üreg, mely az áldozó edények tartására szolgált. E Sion hegyén álló masszív épület építésére vonatkozólag Br. Orbán Balázs ezt írja: „e román izlésű egyház a 13. században épülhetett, mert a torony alatti külső kapu szemöldökén levő 1495 évszám nem az egyház építése idejét, hanem az átadomítást jelöli stb.“

A mi híveink serege, saját hibáján kívül a költő szerint sokszor „megbűnhötte a múltat s jövődőt“; mert már a 17. században szerzetes barátok járogatnak ide az innen-onnan betelepült néhány katolikus hívek gondozása végett és igen természetes, az unitáriusok megtérítése céljából is.

Az élet örök harc. A különböző egyházak hívei is harcoltak egymással, ahelyett, hogy egymást segítették volna. Az itteni unitárius hívek multja is ilyenszerű. Ha néha-néha fegyverszünet is áll be, csak arra való, hogy mindakét küzdő fél erőt merítsen. Ha igaz, hogy a pálmafa saját terhe alatt nő, akkor kétszeresen igaz, hogy a mi híveink serege épen a küzdelemben acélozta fel magát azzal a hiteszeretettel, ahoz való törhetetlen ragaszkodással, áldozó erénnyel és bátorsággal, mely a multban is, a jelenben is a győzelmet „a világosság fiainak“ megszerezte és biztosítja. Hiszen híveink még annak is ki voltak téve, hogy őseik által épített, évszázadokon át birt, javított és szépített templomuktól erőszakos módon megfosztassanak.

Erre vonatkozólag Orbán Balázs így ír: „1777-ben — Mária Thérézia alatt — bár az egész faluban csak 5 beszármazott katolikus volt, ezek egy kis kápolnában (mostani templomjuk helyén) tartott búcsú alkalmával elhatározták a nagytemplomnak visszafoglalását. A jezsuiták által felbujtogatott havasalji kath. faluból nagyszámú nép gyűlt le a templom foglalásra. A titokban forralt sötét tervről mit sem sejtettek a lakosok.“

Azonban a szerelem, mint mentő angyal meghiusította ezt, amint a régi történet mondja. Egy unitárius legény ugyanis a kath. megyebíró leányához járt, ez — a templom foglalásra kitűzött nap előtti estvén — elárulta a titkot, megsugta udvarlójá-

Crăciuneli unitárius templom.

nak, hogy a sok kereszt miatt van összeróva. A legény a nagy Dimény Józsefnek mondta el s ez védelemre szólította fel a két Homoródmenti unitáriusokat, kik papjaik, mestereik vezetése mellett a keresztes vitézeket viaszorították, csufosan leverték. Emberélet is esett áldozatul. Hősi névre érdemes e dicsőséges győzelemért a nagy Diményen kívül az akkori pap Szabó Sámuel s felesége Szentgyörgyi Anna (az oklándi pap leánya).

Sándor István is 1777-re teszi a templomfoglalás idejét, szerezte azonban a kath. papság hívására jött katonaság fegyveres erővel akarta elfoglalni. A pap, Szabó Sámuel kérdést is intéz a vezető tiszthez: „Van parancsod a templom elfoglalására?“ — melyre az így felel: „Nincsen“. Kölcsönös egyezkedés, okos alkalmazkodás után a katonaság elvonult s a „Sion hegyén“ levő templom a miénk mindezeideig.

Végh Mihály unitárius pap 1826. október 19-ről a halottak anyakönyvébe azt jegyzi: „Temettem 19 Octobris Mezei Susánát, Nagy Hermán János 40-ik eszt. özvegyét, ki is legutolsó azon férfiak s' asszonyok közül, kik 1768 b. 2-ik Julij a' Templomot elvenni akarókat meggyőzték s' megverték. Élt 80 eszt.“

Amint az adatok egybevetéséből kitűnik, az Orbán Balázs és Végh Mihály feljegyzései szerint 9 esztendő különbség van az esemény idejére vonatkozólag. Hogy melyik év felel meg a kettő közül a valóságnak, a dolog lényegét nem érinti. Nem annál is inkább, mert Mária Therézia uralkodásának idejébe (1740—1780) mind a két év belesik. Azt pedig jól tudjuk, hogy az erőszakos templomfoglalások jórészt a Mária Therézia uralkodása alatt történtek. De különben is, még ma is él idősebb embereink ajakán e történet s vele a fönnt említettekén kívül még egy név, a Ráczi Juliánnáé, ki a mostani Erzsébettérről egy már (azon a nevezetes éjszakán) felásott keresztet kiemelt s ledobta az ország-utra. Sebeit a mostani lelkészi lak északi szomszédságában lefolyó patakban mosta meg, miért e patakot ma is Ráczi patakának hívják.

A templom tehát az unitáriusoké maradt, azonban a kormányzók (Gubernium) perbe fogta ezeket s többszöri Sibüba történet hurcoltatás után, 1778 febr. 10-én kihirdette azon szigorú ítéletét, mely a templomot védő és szomszédos papokat, mestereket hivataluktól fosztotta meg s a helybeli unitárius vezető embereket több hónapig tartó börtönbe zárta, mert merészek voltak megvédeni templomukat az erőszakos elrablástól. A férfiak még pótlásul mind a börtönbe zárásakor, mind a kiszabadulásakor 25—25 botütést kaptak. Ezenkívül még arra is köteleztettek híveink, hogy a róm. katolikusok részére templomot építsenek. 1200 mfrt. pénzen — melyet hitsorsosaiktól kéregettek össze — a szükséges anyaggal és teméntelen közmunkával meg is építették az unitáriusok azt a templomot, melyben a r. kath. hívek ma is miséznek. A múltban sok félreértés és keserűség tette fájdalmassá a falu népének életét. A történetet azonban nem azért idéztük föl, hogy a múlt áldatlan küzdelmeit folytassuk, hanem azért, hogy megtanuljunk: mit nem kell és mit kell cselekednünk. Nem szabad egymás ellen törnünk, de szívünkbe kell vésnünk Jézus eme mondását: „Arról ismernek meg titeket, hogy az én tanítványaim vagytok, hogy egymást szeretitek.“

Az egy Isten, az ő segítségével, mint őseinket támogatta az elmúlt idők zivataros küzdelmeiben s mindig támasztott bátor és lelkes vezetőket s őseink épen a nagy küzdelmekben vértéződtek fel a hithez és valláshoz való törhetetlen ragaszkodással, hiszszük, hogy a jövőben sem fog elhagyni minket. Hiszszük, hogy a mi jó egy Istenünk erőt ad nekünk is arra, hogy ellentállhassunk a kísértőknek és hitünk várát megvédelmezhessük.

Néhai Demeter Dénes dolgozatából összesűrítve átírta:

Bálint Ödön, unitárius lelkész.

Vers a torony gombjában.

Aki tornyunk gombját valaha elrontja
S az abban tétetett írást is felbontja,
Megtalálja benne ezen versetskéket
Melyek be foglalják tsupán az ígéket:

Második Ferentz volt az ország királlya,
Kinek országglását sok királly tsodálya,

Losontzi Bánfi György a nemes hazánknak
Gubernátora volt Erdély országának,
Ki gondosságával a köz tsendességet
Hazánkban tartotta, mint fő erősséget.
Ennek köszönheti mind nemes, mina község,
Hogy az egygyesség lett közlük főbb erősség.
Ez kit-kit jussában akként védelmezett,
Hogy azon az egész ország megegyezett.

Az Unitária szent ekléziáknak
S ezekben virágzó remek reguláknak
Püspök Lázár István volt kormányozója,
Mint országunk ennek bizonyság adója.
Ez a felsőbbekkel tartott egyezséggel
Ekléziáinkat birta nemességgel,
Úgy hogy minden rendü nép ötet szerette
S bölcs kormányozását sinor pontul vettz.

Békesség volt ugyan ekkor országunkban,
De emellett lakott nagy inség honunkban,
Mert a föld lakóssít szükség ostromlotta,
Mely a földnek népét nagyon megrontotta.
A kenyér s amellett minden más élelem
Oly szük s oly drága volt, melyből nagy félelem
A föld lakóssinak elfogta sziveket
S emiatt majd alig birhattak terheket.

Ily terhei közt is nyomorult hazánknak
Egy fő inspektora volt ekléziánknak,
Ki gondosságával a község jobbait,
Karácsonfalvának jobb s búzgóbb tagjait
Búzdítván tornyának meg újjítására,
Hajlott a községnek jobbja tanácsára.
A torony romlásra hajló szarvazatját
Elrontotta s vette újba formázatját.
A torony falait négy öllel toldotta
S a mostani virágzó módira alkotta.

Demjén József úr volt ez a gondoskodó,
 Közönség hasznára mindenkor vágyódó,
 Ki birt egy hív párral, Veres Annájával
 S ettől születtetett egy pár magzattyával.
 Húszár kapitány volt már a Demjén László,
 Kit vitézségiért meg tisztelt sok zászló.
 Demjén Ferencz pedig Marosvásárhelyen,
 Protokollistaság hivatali helyen,
 Királyi tábtának tisztelte nagyjait
 S össze szedte azok sok gondolatjait.
 Amazt kelepccézte, mint angyalt az Égen
 Püünkösti Zsuzsánna, kit szült Magyar-Égen.
 Ezt még a szüz ifjak virágzó sergében
 Készülve láthattad egy angyal ölében.

De most jut eszembe torony tetejéről,
 Mely messze távóztam annak fedeléről.
 A torony fedetett zöld mázú cseréppel,
 Megékesített gombbal, igen széppel.
 A gömb merő rézből meg aranyoztatva
 Az ekléziának ajándékozatva,
 Melyet Demjén László kapitány párjával,
 Püünkösti Zsuzsánna ifjú asszonyával
 Istenekhez búzgó jó indulatokkal
 Készítettek két száz német forintokkal.

Brassai Frónius Simon készítette
 Albeli Frónius aranyát rátette.

Az ekléziának házi kurátora,
 Barla József vala, akit minden óra
 Serkentett a község ösztönözésére
 S a kezdett munkának elvégzésére.
 Ki az ekléziát nem csupa szándékkal,
 Hanem segéltette becses ajándékkal,
 Mert társával együtt az ekléziának
 Ötven forintokat ajándékoznak.

Benke Mihály s Péter voltak kőművesek,
 Kik az építésben szorgosak s szívesek
 Valának mind addig, míg elvégezhatték
 S a tornyot egészen új formára vették.
 Ácsok Péter András, György és Székel János,
 Ezeknek munkájok semmit nem héjános,
 Kik egyet-értéssel vitték munkájokat
 S azzal is végeztek becsesen dolgukat.

*Az Isten népének itt legeltetője
S ezen versecskéknek egyben szerkesztője
Végh Mihály volt, aki papi áldozattal
Igy szóltott Istenhez búzgó induiallattal:*

*Felséges Teremtő! Ki birsz mindeneket,
Mivel jóra bírtad hiveid szíveket.
Mindenféle oszor s romlást helységünkről
Tilts el külső s belső gyülekezetünkről,
Hogy a te tornyaid kies pítvarában
Tégedet tiszteljen e nép ez Hazában.*

*Közli: Bálint Ödön
unitárius lelkész.*

*Irta Végh Mihály parochus
7-dik Júlij 1806.*

A Chinuşu-i templomszentelés.

A templomok lelke.*

Ha egy nép lelkét meg akarjuk ismerni, a legbiztosabb út, amelyen ez ismerethez eljuthatunk, az illető nép temploma. Itt összpontosulnak azok a jellemvonások, jellegzetes tulajdonságok, amelyek az illető nép lelki képét adják.

A nagy, kőfallal körülbástyázott szász templomok, amelyekben nemcsak a lelki, hanem az anyagi kincsek egy részét is őrzik, e nép takarékoságáról, állandó, zárkózott önvédelméről, szándékos elszigeteltségéről, ősi hagyományaihoz feltétlenül ragaszkodó józan okosságukról tesznek tanubizonyosságot. A román templomok misztikus fénye, pazar csillogása, keleti stilusu képei, dús diszítései különösen az orthodox egyház színes papi öltözete a román nép gazdag képzelőtehetségéről, dús mesevilágáról, természetes romlatlanságáról, ifjú, töretlen népi erejének nagy jövőndő lehetőségeiről, gyermeki, feltétlen, fontolgtatás nélküli mély hitéről tesznek tanubizonyosságot.

A francia, német gótikus építészet égfelé törő mesterművei mint a kölni, rheimsi székesegyházak hirdetik e népek szakadatlan felfelé törését, amely előtt akadály, lehetetlen nincsen; amely ha veszteség, vereség éri, még abban is felfelé ívelést lát. Nem csoda, ha e két nép szakadatlan küzdelme, korlátozást nem ismerő fékezhetetlen előretörése, ami az égnek szegezett hegyes csúcsívű ajtó, ablak alakokban is kifejezésre jut, Európa népeit átlag félévszázadonként meg-megrázza s megremegteti létükben és életükben.

Az angol templomok orgonaszerűen működő harangjáté-

* Felolvasva 1925. augusztus 11-én a Chinuşu-i templom felszentelése alkalmával.

kai, amelyek harangozás közben egy-egy egész dallamot játszanak le, e nép egészséges, kiegyensúlyozott lelkiségéről beszélnek, amelyben az új nem rombolja le a régit, hanem annak talajából sarjad. Hirdetik az ellentétek kiegyensúlyozásának azt a művészetét, amelyet az angol nép bámulatos rátermettséggel s nem kevesebb szerencsével a világpolitikában évszázadok óta végez. Ez a kiegyensúlyozó művészet jút kifejezésre egyházi életük azon külső megnyilvánulásában, amely szerint villamos erőre berendezett, dallamra harangozó tornyaikban fejlett gépkulturájukat is Isten dicsőségének külső kifejezésére, a vallásos áhitat felkeltésére használják fel.

Genf komor, kimért, sőt szinte rideg templomai, arról a magát sanyargató puritán életfelfogásról szólnak, amely Kálvin reformátori munkásságából tükrözik.

Az olasz templomok csipkeszerű, leheltekönnyűnek látszó mesteri kőfaragásai, csak egy-egy ajtónak, mint például a milánói dóm ajtain látható bámulatbaejtő ötvös munkái, arról a missziói úttörő elhivatásról szólnak, amit e nép fiai évszázadokon keresztül az építészet, ötvös, festőművészet terén végeztek világszerte, fejedelmi jóltevők dús adományai segítségével.

Hát a mi egyszerű, fehérre meszelt, minden mesterkéltség, különösebb művészet nélkül épített unitárius templomaink minék a kifejezői, kérdezhetik sokan, kiket lenyűgöz a felsorolt példák kimeríthetetlen gazdag sora?

Mély tisztelettel szemléljük mindenütt a művészi lélek ihletett alkotásait, a vallásos léleknek köbevéselt, érbeöntött, vagy gazdag színekkel festett alkotó munkáit. Minden tiszteletünk azoké, akik világraszóló alkotásokkal gazdagították az emberi művelődés tárházát. Szívünk együtt zúg az angol harangokkal, mikor dallamos hangjukkal imára szállítnak. Csodálatunk égre emeli tekintetünk a gótikus építészet eget csstromló alkotásai láttára, gyermekkorom kedves emlékei közé tartozik az a pillanat, amikor húsvét éjjelén a feltámadás üzenetét hozta falum orthodox templomának harangja. Ugy vagyunk mi ezzel mint a világjáró vándor, aki elcsodálkozik fényes városok színes palotáin, a rohanó folyók felé ívelt karcsu hidpilléreken, s aztán hazatér kicsiny falujába, hol a patakot a tyuk is átlépi, fejét, ha magyar büszkén hordja, beleüti a szülői hajlék ajtajának szemöldökfájába, — de szíve mégis titkos örömmel telik meg abban a tudatban, — *hazaérkeztem.*

A mi templomainknak a mi részünkre ebben az *otthon* édes érzetében van szépségük. Létrejöttüket nem fejedelmi kegy, néha még nem is főúri pártfogás segítette, azok a nép alkotásai! Ószülő hajú kurátorok, az élet igájában megrok-

kant vállu presbiterek, megfakult palástu prédikátorok, szűk „kalasszisokban“ meghúzódó mesterek tervezték alapvonalait. Özvegyek garasa, tehetősebbek forintja fogta össze a téglákat. Közmunka juttatta tető alá s egy-egy elveszett drága gyermek emléke zúg a harangban — zeng az orgonában.

Jelenlegi templomunk s papilakásunk építéséről jegyezte fel egyházközségünk történetírója, hogy amikor már minden anyagi erő kifogyott 40—50 gazda indult el ekéjével

Chenus-i unitárius templom.

a szomszédos odorhei-i határra, hol a gazdagabb emberek földeit 3—4 hétig szántva ismét előteremtették az építés folytatásához szükséges összeget. Ezért drága nekünk minden kő, minden rög, amely e templomhoz köt.

Belsejében nincsenek képek. E fehér falak nem ragadják meg a figyelmet, de nem is vonják el. Itt az evangélium hirdetőjének kell minden adott alkalommal úgy vetíteni lelke lencséjén keresztül az evangéliumot, annak ígét, cselekedeteit, útmutatásait, hogy a megváltó tanítása, élete példája namcsak álló, hanem mozgó képekben éljen a gyülekezet előtt! Jaj neki, ha ezt elmulasztva, vagy lélek nélkül próbálva, népe csak az üres fehér falakat szemléli beszéde alatt! Egyetlen jelképünk a torony, amely karsu csúcsával ég felé

mutat. Mindezeket az a sok drága emlék, nehéz, szakadatlan áldozat s érte végzett munka teszi széppé, amely önmagából táplálkozik.

E mély hit, szent ragaszkodás, jövődöbe nézés és nemes áldozatkészség volt az az erő, amely e falakat s tornyukat megújította. A világháború innen is elszólitotta áldozatait. Nagy harangunk, orgonánk homlokzatsipjai voltak az áldozatok. A harang helyett 1923-ban újat öntetett az áldozatkészség, mely jelen évben templomunkat, tornyunkat öltöztette fehérbe.

Évtizedekre visszamenőleg fellelhető jegyzőkönyveinkben a panasz, hogy különösen tornyunk fedele rossz, minek folytán az egész épületet veszedelem fenyegeti. Idekerülve elődöm elsősorban erre irányította figyelmem. Tanácskozással kezdettük, vitatkozással folytattuk s gabonagyűjtéssel fejeztük be az első évet. Következő évben az ifjúság mősoros estélyeinek jövedelméből a toronyablakokat szedettük rendbe. Adakozott a nőszövetség s az olvasó egyesület is e célra. Így folyt csendben a gyűjtés, adakozás, gabona, pénz szerzés e célra, míg ez év esperesi vizsgálószéki látogatása után, annak biztatására számbavettük erőinket. Ismét adakozott az ifjúság, a nőegyesület, olvasóegyesület, gazdakör, a meglevőtől a megkívánt összegig való távolságot aztán önmegadóztatással, rovatal útján pótoljuk. Minden igásfogattal bírő kepefizető tag fizetett 240 leut, igásfogattal nem bírő férfi 100, igásfogattal nem bírő özvegyasszony 50 leut. Így teremtettünk elő mintegy 45.000 leut kitevő összeget. A gyermekek is kivették a részük az építkezésre való előkészületekből. 14 szombat délutánján tartottunk tojásgyűjtést minek eredményét szintén e célra értékcsillagítottuk. Öröm volt nézni szombat délutánonkéntként e csillogó szemű kis egyházépítőket, amint egyik kézben az adományok megörökítésére szolgáló jegyzékkel, másokban kis kosárral megostromolták a „hatáskörükbe“ eső házakat. Jelszó volt számukra, hogy nekik annyit kell gyűjteniök, amennyiből a torony gombja elkészülhessen. Édes gyermekeim, szeretett kicsi munkatársaim, legyetek büszkék arra, hogy nektek is részetek van e munka sikerében.

A távollevők sem feledkeztek meg e templom iránti kötelességükről. Özv. Nagy Mózesné sz. Karda Juliánna Comanestibe férjezett hittestvérünk 500 leut hozott személyesen, amikor tervünkről értesült, özv. Bálint Balázsna Odorheiu-ból 200-at, Birki Mózes, Birki Ferenc, Máté Mózes, Harkó Áron, özv. Máté Aronné 100—100 leut küldöttek Brsovból, Blaga Istvánné sz. Sándor Zsuzsánna, Kádár Mózesné sz. Foris Juliánna 50—50 leut Mártinusból. Szabó Dezső ur 200 leut adott rovatalon felül.

A munkálatokat Simó Béla odorheiu-i bádogos, s Török

Pál lueta-i kőművesmester végezték becsületes pontossággal, hűséges odaadással.

Derekasán jutott a közmunkából is. Mész, bádóg, fővenyhordás, surlás, takarítás, fuvar mind e kimeríthetetlen forrásból fakadt. Isten kegyelméből volt alkalmam diszes, megtisztelő lelkészi szolgálatokban Londonban, Birmingham-ben, Oxfordban s itthon is tekintélyes gyülekezetekben, de soha a lelkészi munka szépségét lelkemnek, a néplelkével való összeélekezését úgy nem éreztem mint amikor térdig állva a Homoródba veletek együtt nekikeseredve homokot bányásztunk, s e munkában magam körül láttam gyülekezetem csaknem minden férfi tagját. Ehhez fogható jelenet még csak az volt, amikor egy reggelen e gyülekezet munkás asszony s leányserge nekitérdelt padlónak, karzatnak, hogy azt a sok hulladék mésztlőt megtakarítsa. E két jelenet volt 5 éves lelkészi pályám legszebb élménye.

Legyen áldott a kezetek munkája édes véreim, szeretetti hiveim. Találjon lelketek sok örömet e hajlékban akkor is, mikor benne imádkoztok s akkor is, amikor a mezőről nézitek áhitatos szívvel.

Kedves szolgatársam a szolgálatban, gondnoktársam a gondokban, érdemes keblitanácsosai e nemes gyülekezetnek! Ti tudjátok mennyi kétséget kellett leküzdenünk, mennyi tervet szőnünk, mennyi kérdésre megfelelünk s mennyi oktalán beszédre elhallgatnunk, míg e naphoz értünk. Dicséretet, köszönetet nem mondok nektek, dicsérjen a munka eredménye. E helyen csak annyit mondok, kötelelességetek hiven teljesítettétek, Isten, a történelem s lelkiismeretek előtt felemelt fővel járhattok, — ez legyen a ti legszebb jutalmatok.

És ti adakozó hivek serege kik e nehéz időkben zsebetek, szívetek megnyitottátok, kik kényszerítés nélkül, önként hoztátok hozzám vagy gondnoktársamhoz a rovatal összegét — csak annyit mondok, büszke vagyok reátok! Csak annyit kérek tőletek, hogy amint az özvegy asszony bibliai fillére, összevegyül a gazdag forintjával e szent falak oldalán békés fehérségben, úgy éljen keresztényi békességben, boldogságban a ti szívetek is.

Hálás köszönetem nyilvánítom e helyen ez egyházközség volt lelkészének Vári Albert teológiai dékán urnak a teológia részéről nyújtott kölcsönért, amely a rovatal bekerüléséig munkámban segített, ugyancsak Dr. Cionca Macedon Oeland-i főszolgabíró úrnak, hogy amikor homokért való többszöri kérésünk egyik szomszédos község előljárásiágánál meghallgatásra nem talált s így igen nagy nehézségekkel néztünk szembe, hivatali szavának súlyával s jóindulatu pártfogásával e nehézségünket eloszlatta.

Megköszönve a mélt. és főt. püspök urnak, egyházi és

világi előkelőségeinknek kedves vendégeinknek szíves megjelenését, azzal a meggyőződéssel zárom beszámolómat, hogy unitárius keresztény szent hitünknek e megújított világitó tornya, fehér tiszta temploma értékes forrása lesz a honpolgári kötelességteljesítésnek, az emberbecsülő istentfélő tiszta vallásosságnak és erkölcsiségnek mindaddig, amíg benne az az áldozat, hit é bűzgóság szelleme lobog, amely jelen alkotásunk létrehozta.

Kövári Jakab,
unitárius lelkész.

Ima.

*Zsoltárt énekeljétek, Istenhez imádkozzatok,
Fonjatok koronát búzakaralásból,
Fonjatok koszorut búzavirágból.
Hozzátok el ide — e kicsiny templomba,
Hol minden szív s lélek,
Istenhez imádkozhatik.
Kicsinyek és nagyok mind ide jöjjünk
E szép koronával ünnepet szenteljünk.
Künn a dombosmezőn a természet szépsége,
Arató munkások dalos éneke,
A madarak zengő csicsérgése
Mind, mind az Istenű dicsérik.
Dicsőítünk téged Isten. Hála szent nevednek,
Hogy-e bő aratást megérnünk engedted.
Hogy elhozhattuk mi is ide koronánkat,
Áldd meg Isten, áldd meg
Verejtékes munkánkat.*

Ifj. Kereki Mártonné.

Templomszentelés Chinuşu-ban.

Csaknem két évtizedes kivánság és vágy vált valóra ez év tavaszán, amikor ez egyházközség hívei egyakarató lelkesedéssel kimondoták, hogy minden erejüket latbavetve ősi templomukat, tornyukat megújítják. Sok vita tárgyát képezte, hogy vajjon gyűjtés legyen e a célra legalább a vármegye területén, vagy pedig a hívek önmaguk erejére támaszkodjanak. A nemesebb felfogás győzött. Hívek, belső emberek,

egyesületek egyenlő akarattal vállalva a mintegy hatvanezer leinyi terhet, a torony új fedelet, vakolást s félig új szarvazatot kapott. A templom omladozásnak indult pillérei kijavítottak, a rossz cserepek helyébe újak kerültek, a csatornázás kireperáltatott, a toronyablakok megújultak s úgy a templom, mint a torony ünnepi fehérbe öltözött.

Mindezen munkálatok sikeres bevégzése után felemelő ünnepség keretében adott Istennek hálát a gyülekezet 1935. augusztus hó 11-én.

A gyülekezet ünnepi örömeiben a főtisztelendő püspök úr is részt vett, aki 10-én, szombaton délután érkezett meg a feliceni állomásra Boros Jenő I. G. Ducai gimnáziumi igazgató, Dr. Szolga Ferenc tanár, Utó Lajos I. G. Duca-i lelkész és neje kíséretében. Az állomáson Kővári Jakab lelkész a gondnokkal a jelenlevő kebli tanács nevében üdvözölte a püspök urat. Utának indulva Chinuşu felé Arvaţeni s Văleni községek között Firtos Áron kántor-tanító vezetésével székelyruhás lovasbandérium üdvözölte a menetet, majd a főtisztelendő úr fellívására díszkíséretként csatlakozott. Öröm volt látni e katonás feszességgel, délcegen lovagló felvirágozott csapatot.

Văleniben áthaladva Făbián Adorján református lelkész és neje mondottak gyülekezetük nevében üdvözlő beszédet s nyújtottak át gyönyörű rózsacsokrot, mit a püspök úr közvetlen meleg szavakkal köszönt meg.

A Chinuşu-i tetőn a polgári község nevében Ioan Puşcaşiu körjegyző s ifj. Gál Áron községi bíró, míg a papilak előtt felállított díszkapunál ifj. Máté Áron keblitanácsos üdvözölte a püspök urat, ki minden üdvözlésre külön válaszolt.

Rövid uzsonna után a püspök úr és kísérete megvizsgálta a templomot, egyleti otthont, megszemlélte a temetőt és a községet.

A tulajdonképeni ünnepség délután három órakor kezdődött. Imát, egyházi beszédet mondott Utó Lajos I. G. Duca-i lelkész, felszentelő beszédet Dr. Boros György püspök úr. Szólot énekelt Fazakas Jenő rareş-i lelkész, orgonán kísérte Nagy Sándor Aldea-i lelkész. Id. Sándor Gergely az egyház-község nyugalmazott lelkésze. a nap jelentőségét méltatta, Kővári Jakab helybeli lelkész pedig a munkálatok véghezviteléről számolt be beszédében.

Urvacsorai Agendát Balázs András kőri esperes volt kénosi lelkész mondott, urvacsoraosztás alatt énekelt Kővári Jakabné Pálffy Ákos orgonakiséretével. Négyen is osztották az úrvacsorát a helyből és a környékből összegyűlt hívó seregnek, amelynek körülbelül egyharmada nem fért be a más-különben tágas templomba s csak kívülről hallgathatta az ígét. A püspök úr megáldó szavai után oszlott el a hívek se-

rege, hogy aztán az iskola termében a helybeli nőegylet által adott banketten ismét összetalálkozzék. Megjegyzést érdemel, hogy a banketthez szükséges étkeket a nőegylet tagjai adták össze ugyan s ők maguk készítették el, elnökük vezetésével, hogy az ebből bekerülő pénz is egyházi célt szolgálhasson.

Szép és felemelő volt e nap az egyházközség életében, emléke sokáig élni fog a lelkekben. Regős.

Isten akaratja.

*Olyan dolog a halál,
Mindenkire rátalál.
Ha vár is egy keveset,
Elkerülni nem lehet.*

*Akik itten maradnak,
Nehéz bánattal vannak.
Jaj, nehéz elviselni,
A kedvest sirba tenni.*

*Isten akaratjára
Születtünk e világra.
Isten akaratjából
Távozunk e világból.*

*Nem mind öröm az élet,
Van benne bú, temérdek.
De az ég is kiderül,
Álljuk a sort emberül.*

*Tudja Isten, mit csinál,
Mért van élet és halál.
Nyugodjunk meg mindnyájan
Isten akaratjában.*

Balázs Ferenc.

Iskolai év elején.

*Édes jó Istenem,
Be boldog is vagyok,
Hogy én most az iskolába
Tanulni járhatok.*

*Igérem, nem járok
Ide én hiába,
Nem maradok én tudatlan
A világ csúfjára.*

*Azért adtál lelket,
Hogy azt kiműveljem,
Hogy amikor nagyra nővök
Bennem kedved teljen.*

Balázs Ferenc.

NAGY FERENC

1862—1935.

Ha a hadseregnek erős, edzett katonára van szüksége: a népnevelés sem nélkülözheti a kemény testalkatú, erős tüdőjű, szilárd jellemű néptanítót, mert: „Ép testben rejlik az ép lélek”. A néptanítónak mindkettőre szüksége van, mert erős testalkattal küzdheti le a sok veszélyt, ami a rossz levegőjű, poros, néha füstös tanteremben, mint tanítót, vagy a léghuzatos, fűtetlen, hideg templomokban, a hőzivataros temetéseken, a magasan fekvő temetőkben való éneklésben, mint kántort fenyegeti; erős lélekkel, szilárd elhatározással állhat szembe a világ haladásában elmaradottak előítéletével, néha a kor igényeinek meg nem felelő, hagyományos szokásaival, csak így emelheti ki népét a vakhit és babona hinárjaiból s vezetheti a hitnek tiszta fényéhez, a tudásnak fénylő világosságához.

Amint a mellékelt kép mutatja, Nagy Ferenc erős testalkatú, szilárd jellemű férfi volt. Az Isten is tanítónak teremtette.

Firtuşeni-ban 1862-ben született, földműves, székely szülőktől. Már a születés pillanatában látszott, hogy kemény ember válik belőle. Szabadságszerető gyermek volt. Hat éves korában nehezen tudták ráerőszakolni a — szabad mozgást gátló — székely-harisnyát.

Elemi tanulmányait szülőfalujában végezte, hol egyik évről-évre vizsgán, az akkori, megyei tanfelügyelőnek: Sándor Mózesnek, feltűnt a bátor tekintetű, nyílt szívű és minden kérdésre határozott feleletet adó, értelmes legényke — s Ferenc — bár nehezen váltott meg a sok szórakozást nyújtó falusi élettől, a réaliskolába került Odorheiu-n. Ott rövid idő alatt megszerette tanárait s azok is őt. Apját korán elveszítette. A gazdaság gondja is reá és I. G. Duca-n tanuló Gergely bátyjára maradt. Előbb bevégezték a nyári, gazdasági munkákat s azután mentek tanulni. Ferencet

tanárai rajztanárnak, anyja tanítónak szánta. Nem akart tanító lenni, mert akkoriban a tanítói pálya lenézett, lekicsinyelt volt. Azonban, mikor elvitték a tanítóképzőbe fölvételi vizsgára, látva a mások szégyenét, ha felelni nem tudtak, — szégyelletiben minden feladott kérdésre megfelelt. Tanítóképezdei növendék lett s tanulása után elsőrendű ösztöndíjat élvezett.

1879-ben, mikor Inlăceni-re pályázott s próbára a magaslaton fekvő templomhoz a „hegykerti“-be kiment, szép arca kipirult, mint a rózsa s ezzel sorsa eldőlt: az asszonyok — ott, tüstént — megválasztották . . .

Inlăceni-n 46 évig tanított, 1880-tól 1926-ig. Egyszerű, egészségtelen tanítói lakást és tantermet talált, összezsúfolt gyermekhaddal, kocsmából kiszuperált s elfaricskált padok- s asztalokkal. „Alig maradt hely számomra“, — mondá . . . Itt kezdé oktatni az állatot pucolni, trágyát hányni, kazalokon szökdösni, szalmás csűrökön mászkálni, madárfiókát elszedni jól kitanult gyermekeket, kiket nagyság szerint helyezett osztályokba, mint-hogy alapképzettségük egyenlő volt. Pár év alatt az iskolát hat osztályúvá fejlesztette, új tanítói lakást és tantermet építtetett; ifjúsági együletet szervezett, dalárdát alakított. Később az iskolát két tanerőssé fejlesztette, újabb tanítói lakást, tantermet, ifjúsági otthont és tánctermet építtetett s legutóbb községe népének gazdasági életét szövetkezeti alapokra helyezte.

Nagy Ferenc a tanításban művész volt. Mesterfogásai talpraesettek, módszere egyszerű, világos és könnyen érthető volt s így a tanítvány munkáját megkönnyítette. Nem magoltatott szajkómódra, hanem az értelmet fejlesztette. Minden tárgyat szépen tanított, de a fogalmazást, számtant és éneket olyan mesteri módon, hogy ahhoz hasonlót látni nem lehetett. Tanítványainak tudása magasan túlszárnyalt másokat. Az I. G. Duca-i gimnáziumban a tanároknak valóságos csemege volt egy-egy jobb tanítványa. Foglakozását annyira tudta értékelni és tanítványival megkedveltetni, hogy azok közül igen sok tanító lett, de a más pályára menők is mindenütt elsőbbséget vívtak ki maguknak, szorgalmuk, önrérzetük, jellemük és megbízhatóságuk révén. Szakmájáról szívesen társalgott leendő tanító-tanítványaival. A nagy pedagógusok definícióival sohasem hivalkodott, de megállapításaiból kiírta, hogy jól ismeri azokat.

Önrézetes természete nem tűrte a mesterségébe való belekontárkodást, de ő sem szívesen kontárkodott mások hivatalába. A frázisokon lovagló, üres fej — vele szemben — meg nem állhatott. Mintagazda is volt. Népes családját fenntartani, fiait taníttatni, leányait tisztességgel férjhezadni csak úgy tudta, ha tanítói jövedelmét gazdálkodással gyarapította.

Háztartásban, ruházatban egyszerű volt. Divatmellény, sárga cipő, bicikli, soh' sem kellett neki. Mikor egyik tanítványa a

divatban túlszárnyalta s magas, fényes cilinderben jelent meg előtte, azt mondta neki: „Tedd le, fiam, azt a kalapot, mert igen sok üres hely van alatta!”

Kétszer nősült. Első felesége az éles eszű, bāden-i Bence Ágnes volt, második pedig a jó lelkű mihāileni-i Varga Juliánna. Utóbbi megértő, szerető édesanyja lett az elhalt, előbbi árváinak.

Az ifjúság nevelésére sok gondot fordított. Községe ifjúsága — működése idején minden tekintetben — a vidéken első helyen állott. Családjában is önképzőkör volt, hol a nagyobbak rendszeresen oktatták a kisebbeket. Gyermekei mind zeneértők. Leányait a családi fészektől nem engedte hosszú kőtélre. A családi erények kifejlésztésének volt híve.

Legjobb barátja a költői lelkű József János volt. Vele gyakran találkozott és társalgott tanügyi kérdésekben...

Mint minden nagyratörő, eszményi célokért harcoló és az átlagembert túlszárnyaló egyént, a korlátoltak őt sem értették meg. Egyháza s annak egyletei javainak védelmében — működése végén, babérkoszorú helyett — néhány tövisszúrás érte. „Azt a fát dobálják, amelyen termés van” — mondja a példabeszéd. A sebek, melyeket így kapott: legszebb érdemjelei! . . .

Nyugdíjba Odorheiu-ra ment. Ott élvezte a nyugdíjas élet csendességét nyolc évig, — haláláig. 73 éves korában ragadta el a halál. Temetése 1935 január 23-án volt. Inlāceni-i hívei — a hálának és kegyeletnek jeléül — ravatalára az egyházközség és az általa szervezett D. F. ifj. egyesület nevében gyönyörű koszorukat helyeztek. Sírjánál az egyházközség nevében Pap Zsigmond lelkész mondott emelkedett búcsubeszédet, a tanítványi hálát pedig Fülöp Gergely népköltő tolmácsolta szépen csengő versorokban, mint a nagy tanítómesternek méltó tanítványa.

Porai az Odorheiu-i új, unitárius temetőben pihennek, hová szerettei és tanítványai sokszor el fogunk zárándokolni.

Idők, emberek, elvek, erkölcsi felfogások változnak, de — az az őserköles, ami benne sokáig és nagy erővel lángolt, még sokszor fog fellobogni utódaiban, tanítványaiban...

Pálffy Ákos.

Halálozás. Dr. Engel Gábor volt egyetemi orvos-tanár július 10-én, 83 éves korában, fáradhatatlan orvosi működésének 60-ik évében elhunyt. Gyermekei: Dr. Kauntz Józsefné, Dr. Gyergyay Árpédné, Dr. Engel Rudolf, Dr. Engel Pál, unokái, 10-konai, de az egész régi város őszinte fájdalma kísérte ki a házsongárdi temetőbe. Adjon a Mindenható vigasztalást a sors csapásaitól meglátogatott családnak.

BIBLIA ÓRA

Első héten olvasd: Máté ev. 11. rész 25—30. A túlradó hálának szavai ezek Jézus ajkán. A hála egyik legnagyobb érzelmé az evangéliumnak. Benne a kicsi ember nyilatkozik meg az ő végtelenül nagy Urával szemben. De nem a félelem, a rettenet hangján, hanem a boldog szeretet sejtelmes érzésével. Oda borul a nagy Szívre s remegő ajakkal suttogja: Te nagyon jó vagy hozzá, te valóban atya vagy s te tudod, hogy én a fiad vagyok. Hálás szívem minden dobbanása bizonyosság, hogy Te valóban fiaddá fogadtál. Ez a szent viszony azonban a világ szemében titok, a gőgösek, az elbizakodottak nem ismerik, csak az Atya és a fiuk ismerik ezt a boldogító érzést. A hálában a kicsiny ember megnő, Isten szívéből roppant erőket hoz magával és szíve megesik a sok ügyefogyotton, akik még nem találták meg az Atyát. Akiket megfárasztott a világi sikerek hajhászása s akik sok kincsük ellenére, mégis szegények, koldusok, teherhordozók maradtak. A hálás szívű, Isten elé boruló, alázatos ember igazi nagy kincse a szabadság, a felemelkedettség és gyönyörűsége terhe az istenfiúság.

Második héten olvasd: I. Thesszalonikai levél 3. rész 9—13. Milyen hálával fizessünk az Urnak azért, hogy nem egyedül élünk a világban, hanem Társakat adott, akikkel a szeretet köteleke fűz össze? Hála töltheti el szívemet, ha nézem a nagy mindenség csodáit: az égnek csillagait, a napnak ragyogását, a csillag, harmatos rétet s odaborulhatok Isten lábai elé, a színekben pompázó virágmezőre s felkiálthatok boldogan: ez mind a Te alkotásod! Áldott vagy, hogy mindezt megérthetem s benne gyönyörködhetem! De mennyivel nagyobb lesz a hálám, ha érzem, hogy ezeknél is nagyobb ajándékot adott nekem az Isten a testvéri szent szeretetben. Ha érzem, hogy én szerethetek. Szerethetem családom tagjait: apámat, anyámat, gyermekeimet. És szerethetem azokat, akik Isten képét viselik e földön, mint én s akikkel együtt egy célra hívott el az Örökkévaló: a véget nem érő nagy boldogságra: az üdvösségre. „Titeket gyarapítson az Úr és tegyen bőségesekké a mindenki iránt való szeretetben.“ Ez a hála szava, amely megérezte a szeretet boldogságát s ebben akarja részeltetni minden embertársát. Van-e ennél melegebb érzés az evangéliumban?

Harmadik héten olvasd: 65. zsoltár. Azt szokták mondani, hogy a szent könyv tulságosan sokat foglalkozik a tulsó világ dolgaival, pedig mi emberek itt e földön élünk. Hálával is első-sorban e föld javaiért kellene szívünknek megtelni: a kenyérért, a barázda áldásaiért. Hogy a szent könyv ilyen egyoldalú volna, annak lépten-nyomon ellene mondanak tanításai, de legékeőbb

cáfolata ez a zsoltár, amelyben utólérhetetlen szépséggel van megírva az emberszív hálája a gabonával borított völgyekért, síkságokért. „Megkoronázod az esztendőt jóvöltoddal és a te nyomdokaidon kövérség fakad.“ Igen, mi tudjuk értékelni a rétnek zöld hullámlásait és a halmoknak vidám énekszavát, de mi azt is tudjuk, hogy ezért a hála Istennek jár. Mert Isten volt az, aki kimérte a teremlés kezdetén a hegyek és a völgyek mélységét és aki elgondolta az életet, amely a hegyeken és völgyeken fakadni fog. S az ő gondolata ma törvény, amelynek védelmében megérik a gabona s megédesül a szőlő. Ezért neki adok hálát, Neki egyedül.

Negyedik héten olvasd: Lukács ev. 22. rész 14—20. Gabonából készült kenyér és szőlőből készült bor a külső jegyek, amiért a hála e jelenetben ég felé száll. De ezek csak a külsőségek. Sokkal mélyebb dologról esik itt szó. Egy emberéletről, amelynek kenyeré és bora örökre táplálja egymás után következő nemzedékek sok száz milliós tömegeit. A lélek örök kenyeré és örök bora az, amelyért a legmélyebb hálának kell ég felé lendülni minden helyen és minden időben. Sokan vannak ma, akik másokra, más nagy vallásos egyéniségekre hivatkoznak, akik szerintük ép oly jó munkát végeztek, mint Jézus. Ne vitatkozzunk velük, a vita mit sem ér. Csak mutassunk rá arra az áldozatra, amely mindent odaadott, hogy az Ember kenyeré és bora soha el ne apadjon. Vagyis határtalanul, összehasonlíthatatlanul nagy mértékben szeretett. Aki így tud szeretni, azt én is szerethetem úgy, mint Jézust. És hálás leszek érte éppen úgy, mint Jézusért Istennek. De addig hálám kenyér és bor alakjában az evangélium hőiséért szárnyal, akit megmutatott nekem az Atya, hogy éljek általa, hogy üdvösségem legyen általa, hogy szeretet költözzön szívembe az ő életének kenyéréből s az ő szellemének borából. Legmélyebb hálám érte száll a magasságos eget felé!

(*Bibliás.*)

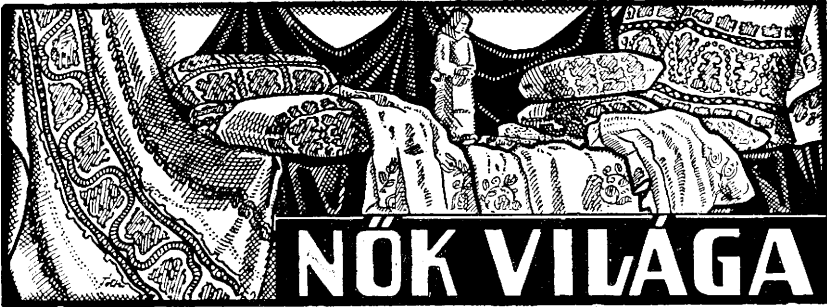
Nyugtázás. Az egylet pénztárába június 3-tól augusztus 21-ig rendes tagsági díjat fizettek: Nagy Ferenc Cluj, Ambrus Domokos Mureni, Csegezy Márton Bistrița, László Gyula Sft.-Gheorghe 1935-re, Útő Gábor Calnic 1934-re, Botár Miklós Rimitea 1931—1933-ra, Somkereké Elek Sic 1934—1935-re.

Előfizetési díjat fizettek: Biró Lajos Bihoria, Gál Sándoraé Oradea, Petres Albert Darjiu, Kozma Anna, György János, Bodi Ferenc, Kibédi Pál I. G. Duca, Péter Sándor ny. lelkész útján, Pék Mihályné, Özv. Nagy Ferencné Odorheiu, Gotthárd Áron Timisoara, Lurtz Rudolfné Rupea 1935-re; 126 előfizető Brasov 1934-re.

Alapítói díjban fizetett Dr. Fuchs Vilmos Arad 1000 lejt és Miklós János Dâmbău 100 lejt.

Cluj, 1935. augusztus 21-én.

Gálfi Lőrinc pénztárnok.

A D. F. Unitárius Nők Orsz. Szövetségének hivatalos rovata.

Jelentés

a treiscaucei-kör D. F. U. Nőkszövetségének 1934/35. évi működéséről

„Hullatja levelét az idő vén fája“ és a mi egyesületi életünkben ismét eltelt egy év. Egy munkás, gondterhes év. A földművelő ember a gazdasági év elteltével visszapillant az elmúlt évre, számításra csinál, hogy vajjon miképpen gazdálkodott. Mi is visszatekintünk az elmúlt egyévi életünkre, hadd lássuk miképpen sáfárkodtunk a reánk bízottakkal. Örömmel alapíthatom meg, hogy nőszövetségünk az elmúlt évben szépen haladt az egyházas munkásság terén. Unitárius asszonyaink megértették a hívó szót, megértették, hogy tömörülnünk kell, ha nem akarunk elveszni ebben a zür-zavaros világforgatagban. Tudatára ébredtek annak, hogy magunkra állunk a nagy világban, nekünk senkink sincs, mi senkitől sem várhatunk semmit, mi a magunk erejéből kell fenntartsuk, sokat jelentő, fajunkat és hitünket megvédő kulturintézményeinket!

A nőszövetségek munkáját az 1934/35. évről a következőkben foglalom össze:

1. Az arkusi D. F. U. Nőkszövetsége az elmúlt évben 20 gyűlést tartott. A nőszövetségnek 104 tagja volt. Az összejövetelek egyh. énekkel, bibliavetéléssel és imával kezdődtek. Dávid Ferenc halála évfordulója alkalmával a templomban ünnepélyt rendeztek. Rendeztek 2 kerti mulatságot a kulturház javára. A tojásakció szép eredménnyel működik. A nőszövetség ebben az évben ülte meg 10 éves fennállásának évfordulóját, mely ünnepségen körülnőknök is megjelent. Az ünnepély programján elnök visszapillant a 10 évi munkásságra, boldog meglepetéssel tapasztalja, hogy habár sok csalódás érte az elmúlt évtized alatt, feltett szándékuktól eltéríteni semmi sem tudta, amit mi sem bizonyít jobban mint az, hogy 10 év alatt 58.458 Lejt adományoztak a felekezeti iskolának. Az arkusi nőszövetségi tagok meg-

értették a felekezeti iskola fontosságát és célját. Bárcsak a többi helyeinken is így lenne!

2. A braşovi D. F. U. Nőkszövetsége választmánya minden hónap első szerdáján gyűlést tartott az egyház helyiségében, ahol az egylet közös ügyeit megbeszélték. A Nőkszövetsége a szegény gyermekeket és az arra rászorult hittestvéreinket természetbeni és pénzádományban részesítette, de emellett minden törekvése oda irányult, hogy a templomalapot gyarapítsa. E cél elérése érdekében jól sikerült teaestélyeket, és 2 táncossal egybekötött színelőadást rendezett. Karácsonyfa ünnepély megrendezésénél a nemesszívű adakozóktól begyűlt 4395 L. A kiadás 6912 L. volt. A különbözetet a nőszövetség pénztárából fedezték. A templom-építés ügye sok hányattalás után végre biztos révbe jutott, remény van arra, miszerint rövidesen megkezdődik az építés.

3. A Calnic-i D. F. U. Nőkszövetsége az 1934/35. év folyamán hathatós tevékenységet fejtett ki az egyház szolgálatában 4 rendes gyűlést tartott. Közreműködött egy bankett és egy teaestély megrendezésénél. A gyermekek karácsonyfaünnepélyére gyűjtést rendezett. Gondozta az egyházközség jóltevőinek a sírját. Télen szerdán esténként kötökét rendezett a tagoknál felváltva.

4. A chichis-i D. F. U. Nőkszövetsége 12 rendes és 2 rendkívüli gyűlést tartott. A gyűlések egyh. énekkel és imával kezdődtek. Az egyesület tagjai kimeszelték az iskolát s a szükséges anyagot a pénztárból fedezték. A felekezeti isk. által rendezett karácsonyfa ünnepély megrendezéséhez 200 lejjel és süteménnyel járult hozzá. A tél folyamán az egyházi testületekkel együtt színdarabos bált rendeztek, mely alkalommal tárgyak kerültek kisorsolásra 500 L. értékben. Beszerezték 50 drb. teáscészét, melyhez egy buzgó tag 50 drb. kávéskanalat ajándékozott. A beindított tojásakció itt is szép sikerrel járt. A templom piacára egy linoleum szőnyeget vettek 1300 L. értékben. Junius első vasárnapján „Anyák napja“ ünnepélyt rendeztek a templomban, mely erkölcsileg igen szépen sikerült.

5. Az aita-mare-i D. F. U. Nőkszövetsége ebben az évben ünnepelte megalakulásának 10 éves évfordulóját. A bezáró ünnepély alkalmával rendezték a jubiláris ünnepséget, amely a szokásos bezárónál ünnepélyesebb, parádésabb volt. Beszámoltak 10 év erkölcsi és anyagi előmeneteléről. Az aita-mare-i nőszövetsége titkára óhaját fejezi ki, hogy bárcsak a „Treiscaune-i körü nőszövetségek mindegyike minél hamarabb jubiláris évet ünnepelhetne!“ A titkári jelentés szerint az 1934/35. egylet év nyugodt, komoly munkában telt el. 10 rendes, 2 rendkívüli és 2 díszgyűlést tartottak. A tél folyamán beindították a D. F. Egylet nő és férfi tagjainak együttesen rendezett házi teaestélyeit. Karácsonyfa ünnepélyt rendeztek a felekezeti iskola növendékeinek. A tagoknak amikor a szükség úgy kívánta igyekeztek segítőkészetet nyújtani. Segélyeztek egy szegény árva leánykát, aki a Nőkszövetsége me-

lengető szeretetteljes gondoskodása nélkül ki tudja mivé lett volna?

6. A Sâncraiu-i D. F. U. Nőkszövetsége 1934. november 1-től 1935. április 1-ig minden héten egyszer tartott összejövetelt, melyet mindig egyh. énekkel és imával kezdtek. Minden összejövetelen a lelkész bibliamagyarázatot tartott és egy nőszövetségi tag felolvasott jelesebb unitárius írónk műveiből. A tagok kézimunkáztak. 1934. aug. havában egy erdei kirándulást rendeztek, melyen imát Szánthó Lucia, egyh. beszédet Kőkösi Kálmán mondott. Karácsonyfa-ünnepélyen 30 iskolás és 14 óvodás gyermek kapott szeretet csomagot. Jan. 27-től minden vasárnap reggel tojás és pénzgyűjtés volt a kultúrház javára. A kultúrház építésénél a nők sok közmunkát végeztek.

7. A belin-i D. F. U. Nőkszövetségét az elmúlt egyesületi évben nagy veszteség érte, mert elveszítették szeretett elnök-nőjüket, aki több éven keresztül vezére volt az egyesületnek. A buzgó nőszövetségi tagok testületileg megjelentek elnökük ravatalánál, hová egy szép fehér szekfű-csokrot helyeztek szeretetük jeléül. 1935. febr. 17-én díszgyűlést tartottak elhunyt elnökük emlékére, amikor az alelnök méltatta az elhunyt érdemeit. A „Ferenczy“-család 2000 Lejes alapítványt tett a nőszövetség javára az elhunyt családtagjuk emlékére, mely meghagyás szerint az egyházközség kezelése alatt áll. A nőkszövetsége 1934/35. évi munkája a következő: 1934 július 12-én Belinben tartott köri nőszövetségi és köri közgyűlés alkalmával a bankettet a nőszövetség adta, amikor az áldozatkész tagok 4800 lej értékben adakoztak. A munkaév alatt minden csütörtökön este összegyűltek a felekezeti iskola helyiségében, ahol a tagok kézimunkáztak, fontak, közben egy-egy felolvasás, szavalat volt és egyh. éneket énekeltek. Házi teaestélyt háromszor rendeztek, mikor süteményt, cukrot, rumot a tagok ajándékoztak. A felekezeti iskola növénydekeinek karácsonyi ajándékba 1—1 füzetet és ceruzát adtak 3—10 lej értékben. A dalárdával együtt műsoros táncestélyt rendeztek. Az egyházközségnek egy szép írasztali takarót ajándékoztak 4300 lej értékben, melyet pünkösdi másodnapján ünnepélyesen átadtak az egyházközség vezetőségének.

8. A Sf. Gheorghe-i D. F. U. Nőkszövetsége helyiség hiánya miatt nagyobb szabású összejöveleteket nem tartott. Munkássága telesen jótékonycélú volt. Hogy a jótékonyosság gyakorlására pénz legyen, a városi moziban mozielőadást rendezett, melynek jövedelme meghaladta a 3000 lejt. Tavasszal néhány nőegyleti tag kávédelutánokat rendezett, melynek szép jövedelme volt. Karácsonykor 4000 lejen felüli értékben osztottak szét ruhának valót szegény unitárius hittestvéreink között. A betegeket látogatták, segítéyzék. A nőszövetség felkereste a módosabb unitárius családokat adakozás céljából, s az így begyűlt összeget kiegészítette a meglevő vagyonából és az egyházközséget megajándékozta egy

templomi selyem perzsaszőnyeggel és egy papiszékre való kelimtakaróval, melynek anyaga 900 lej, kivarrását a tagok végezték.

9. A Stanțion lunca-i D. F. U. Nőszövetsége hetenként kötőkét tartott, melyen az ifj. egylet tagjai is résztvettek. Ilyenkor oktató, szórakoztató felolvasások, szavalatok és énekszámok váltakoztak. Tartottak 2 teaestélyt, karácsonyfa-ünnepélyt és anyáknapját. A nőszövetség tagjai szegény gyermekeket ruhával, gyermekágyban levő szegény asszonytestvérünket ruhaneművel és élelemmel látták el. Jövedelmüket a most épült kulturház építésénél felmerült költségek törlesztésére adták. Az egyházközség kiadásainak fedezésére hetenként toásgyűjtést rendeztek. Elnök évi jelentésében felhívja a körü nőszövetség figyelmét az egyházközség vagyontalanságára és kéri, ha lehet, valamit tegyenek érdekükben, mert szerint Stanțion lunca igen fontos egyházközség, hiszen még 200 mandárius lélek tartozik hozzá, tehát támogatni egyházi érdek.

10. Valea-crisului-i D. F. U. Nőszövetsége szerdán este tartotta gyűléseit. A gyűlés tárgysorozata egyh. ének, ima, szavalat, felolvasás és monolog. A tagok műsor alatt kézimunkáztak. A tagok száma 44. Rendeztek tea-estélyt, kukorica-estét az ifjúsággal együtt, melyen a szükséges anyagot a nőszövetség adta.

A felolvasottakból láthatjuk, hogy nőszövetségeink mindegyike szépen halad az egyházas élet fejlesztésének útján. Delgozzunk, hogy a jövő nemzedéknek álljon példaképül anyáik faj-, hit- és egyházszeretete!

Taar Gézáné,
köri elnök.

Pál Tivadarné,
köri nőszöv. titkár.

A Treiscaunei-köri D. F. Unitárius Nőszövetsége 1935. évi közgyűlése.

A D. F. Unitárius Nőszövetsége f. évi július 11-én tartotta évi rendes közgyűlését az egyházköri közgyűléssel egy időben és egy helyen, Valea Crisului egyházközségünkben.

A közgyűlés a véle kapcsolatos kézimunka kiállítással, a környékbeli falvak nőszövetségeinek élénk részvétele mellett, nagy sikerrel végződött.

Maga a közgyűlés gyülekezeti énekkel s Pál Tivadarné, Osváth Margit, unitárius tanítónő, az egyházköri szervezett ezidei titkárának áhitatos és főlemelő imádságával kezdődött. Taar Gézáné köri elnök lelkes szavakban vázolta élénk a mai, kisebbségi sorsban élő unitárius asszony célját, hivatását és munkakörét s a nehéz idők kívánalmainak megfelelő közös, megérett munkára hiva föl asszonytestvéreit, szeretettel köszöntötte a közgyűlés tagjait.

Titkárunk részletes és mindenre kiterjedő évi jelentéséből örömmel állapíthattuk meg, hogy egyházkörünkben ma már

minden egyházközségben meg van szervezve az unitárius asszonytársadalom s különböző irányu munkájával életjelt is adott magáról. E nemes munkában illesse első helyen elismerés Braşov-i és Arcuş-i nőszövetségeink lelkes, példaadó munkáját. Előbbi épülő templomára, utóbbi tervezett kulturházának javára sok ezer lei adományt szerzett lelkes, fíradhatatlan munkája által az év folyamán. Örömmel telt meglepődéssel vettük tudomásul a jelentésből, hogy Arcuş-i és Aita-mare-i nőszövetségeink jubiláris gyűlések keretében, már 10 éves áldásos és eredményes multról emlékezhetek meg. E lap hasábjairól is szeretettel köszöntjük mindkét nőszövetségünket s erőt, lelkesedést kívánunk az elkövetkezendő további évtizedekre is.

Közgyűlésünk tárgysorozatának kiemelkedő pontja volt Özv. Dr. Borbély Istvánné, az Aita-Mare-i nőszövetség alelnökének „*A magyar népművészet a háziiparban*“ címmel tartott értékes s a hallgatóság figyelmét mindvégig lekötő felolvasása, amit éleszki eszmecserre követett. Tana Ráchel, a Belin-i nőszövetség egyszerű tagjának vallásos tárgyú, szépen és hozzáértéssel előadott szavallata után, az egyes nőszövetségek által gondozott körü perselyek felbontása, segélyezési ügyek és más egyéb egyesületi kérdések megbeszélésével a közgyűlés véget ért.

A közgyűlés végeztével a két termet zsúfolásig megtöltő kézimunkakiállítás megtekintésére vonultunk testületileg. A kiállításon eredeti székely, Căliteu-i himzések, Rimitea-i varottasok, magyaros himzésű ruhák, szebbnél szebb különböző színes mintájú székely szőttesek, mint egy színpompás virágos kert gyönyörködtették a nézők sokaságát.

Özv. Borbélyné Rimitea-i varottasai, Călnic-i és Sântionlunca-i asszonyaink székely himzésű ruhái, a Chichis-i, Belia-i magyar himzésű függönyök, ágyterítők, özv. Ferenci Zsigmondné eladásra készített, egyszerű szövészkén előállított, színes himzéshez hasonló szőtteményei, Aita-Mare-ről felejthetetlenek. Kiemelkedő, értékes része volt a kiállításnak az Arcuş-i felekezeti iskolának fíu és leánynövendékeinek kimondottan magyar stílusú varottasai és faragásos famunkái, melyeket lelkes tanítók, apa és leánya, Régeni Áron és Borodáné Régeni Piroska megértő, lelkes vezetése és irányítása mellett készítettek. Kívánatos volna, ha összes felekezeti iskoláink bevezetnék a fíu és leány kézimunkáknál, fa és agyagmunkáknál, a kimondottan székely magyar styl kultiválását, hogy a székely unokák és dédunokák is bele vihessék lelkük álmát, művészi megnyilatkozásait himzéseikbe, faragásaikba, mint azok a székely-magyar elődök, kiknek gazdag képzelet világáról, a népművészet őseréjéről és eredetiségéről ma már csak itt-ott mesélnek a maholnap csak muzeális értéket képviselő, zörgős guzsalyak, sulykok, faragott jármok, s fenyőink árnyában szerényen meg-meghuzódó galambdícsos székely kapuk.

A kiállítás megtekintésével lelkünk megtelt a székely népművészet remek gyűjteményének szemléletében azzal az áldott gyönyörűséggel, hogy van erőnk dolgozni, van kedvünk és fantáziánk, hogy nagyjaink himzett tulipánjait tovább plántálhassuk az utánunk következő jövő nemzedék otthonába és lelkébe.

Jelenvolt.

A Cheia-i D. F. Unitárius Nők Szövetsége augusztus 9-én, vasárnap, szépen sikerült népünnepélyt rendezett a Torda-hasadékban. D. e. 9 órakor a templomból, Pálffy Károly V. éves papnövendék imája után közösen indultunk a hasadéka, hol a Cheia-i és a vidékről összegyűlt híveknek Gombási János aranyrákosi lelkész tartott mélygondolatu egyházi beszédet. Az istentisztelet után alkalmoszerű költeményeket szavaltak Székely Irma, Kerekes Erzsí és Nyitrai Mózes III. é. papnövendék. Ebéd után az E. K. E. menedékháza előtti térségen az ifjúság táncolt. Az ünnepélyen résztvett Bors Mihály felügyelőgondnok is, ki szép összeggel támogatta a Nőszövetséget munkájában. A mészköi nők kulturházat elsőknek építenek Isten segítse őket, hogy terüket minél előbb megvalósíthassák.

Az Odorheiu-i unitáriusköri Nőszövetség f. évi július 28-án (vasárnap), tartotta székely népművészeti kiállítással kapcsolatos legelső évi rendes közgyűlését Crăciunel egyházközségben. Szép, derűs vasárnap, már a reggeli órákban megkezdődött a vidéki Nőszövetségek — nagyobb részét székely népviseletbe öltözött — tagjainak az ünnepségek színhelyére való zarándoklása gyalog és szekeren, ez alkalomra készített feketeszínű székely magyar népviseletbe öltözött papnők és papjaik vezetése mellett. Festői látvány volt és megható jelenség, mikor még a legmesszebb fekvő egyházközségekből is négy-öt szekéren érkeztek 25—30-as csoportokban az ünneplő és áhítatos arcú székely asszonyok. Hatalmas tömeg, mintegy öt-hatszáz lélek gyülekeztetett össze az egyházkör területéről, kik elvegyülve a helybeli hívek szíves és vendégfogadó seregében, a legnagyobb zsúfoltság mellett sem lérhettek be az ősi unitárius templomba, melynek legnagyobb befogadó-képessége 500 személy lehet.

A megható és feledhetetlen ünnepély a délelőtt 11 órakor tartott istentisztelettel kezdődött, melyen szép imát Végh Mihály Satu-nou-i lelkész, lebilincselő és igen gazdag tartalmú egyházi beszédet Máté 5. rész, 43—48. versek alapján Dr. Varga Béla, egyházi főjegyző, teol. tanár tartott az óriási gyülekezet nagy élvezetére. Istentisztelet után a templomi és a templomba be nem fért gyülekezet az unitárius énekvezéri lakás udvarára vonult, hol Balázs András köri esperes, mindvégig nagy érdeklődéssel hallgatott, nem egyszer könnyeket fakasztott, kedves beszéddel nyitotta meg a népművészeti kiállítást, mely az énekvezéri lakás két szobájába volt berendezve, Sigmund Józsefné

köri elnök izléses és szakszerű vezetésével. Most következett a kiállítás megtekintése a helybeli nőszövetség néhány tagjának felügyelete mellett 30-as csoportokban. Boldog elragadtatással szemlélte végig a nagy közönség a népművészeti kiállításon kiállított régi és új keletű tárgyakat — szőtteményeket és faragászati eszközöket — melyeket a köri papnék saját híveiktől gyűjtöttek és hordottak össze s amelyek az énekvezéri lakás két szobájának minden kis részét gazdagon betöltötték. A kiállítás megtekintése alatt egy kisebb csoport kizarándokolt néhai özv. Demeter Dénesnének — a helybeli nőszövetség egykori buzgó elnöknőjének, sirjához, melyet Pál Ferenc ny. esperes-lelkész rövid imája után Ürmösi Károlyné nagytiszteletű asszony a központi, Bálint Ödönné a helybeli nőszövetség nevében, élő virágokból font koszorúkkal koszorúztak meg.

Közébed után, délután 3 órakor kezdődött a délutáni műsoros ünnepély a templomban, melyen imát mondott Fazakas Jenő recsenyédi lelkész. Majd Sigmond Józsefné köri elnök, szépen felépített elnöki megnyitójában, üdvözölte a közönséget s a crăciuneli unitárius nőszövetséget, mint amely egyesület ma ünnepli fennállásának 25 éves jubileumát, Elekes Piroska szavalata után Gyallay P. Domokosné úrasszony énekelte nagy hatással Ébert Andrásné úrasszony orgonakiséréte mellett. Most Bálint Ödön lelkész ismertette a crăciuneli nőegylet 25 éves, sikerekben gazdag szép multját. Kiss Zoltán joghallgató szavalt. Bencédi Ákos h. énekvezér-tanító hegedű-szólót játszott. Ezután következett az ünnepély egyik legmeghatóbb része, a helybeli jubiláló nőszövetség köszöntése. Ürmösi Károlyné nagytiszteletű asszony a központi nőszövetség, Sigmond Józsefné elnök a köri nőszövetség, Balázs András esperes az egyházkör, Dr. Varga Béla egyh. főjegyző a Püspök úr és a Dávid Ferencz egyesület, Sigmond József a lelkész kör, Bálint Ödön lelkész a helybeli egyházközség és egyleti tagozatok nevében mondottak szép üdvözléseket a jubiláló helybeli nőszövetségnek. Nem hagyhatjuk említés nélkül azt sem, hogy a köri nőszövetség egy 500 lei értékű diszes, szép bibliát ajándékozott a jubilánsnak elismerése jeléül. Az üdvözléseket és az ajándékot a helybeli nőszövetség néhány tagjától körülállva, Bálint Ödönné fogadta és köszönte meg megható szavakban. Köri elnök bezáró szavai után véget ért a szép ünnepély.

15 perces szünet után következett a hivatalos rész, mely sok értékes indítványban és megbeszélésben bővülködött.

Közvacsora után jól sikerült táncmulatság volt külön a fiatalok és külön az intelligencia részére.

A szép és áldásos nap megrendezéséért illesse az elismerés elsősorban Sigmond Józsefné tiszteletes asszonyt, mint a köri nőszövetség elnökét, ki hozzáértéssel és sok fáradozással egybehozta a vidék asszonyait s megteremtette ezt a feledhetetlen na-

pot. Aztán illesse elismerés a köri papnékat, akik szintén komolyan fogták fel kötelességüket a népművészeti kiállítás tárgyai-
nak összegyűjtésében és a székely-magyar népviselet például ál-
lításában. De illesse elismerés az összes szereplőket, kik mind-
annyian tehetségük legjavát hozták az említett szent napon
Crăciunelre.

Bálint Ödön.

Az odorhei köri unitárius lelkészek nejei a Crăciuneli köri nőegylet gyűlésén

Pálffy Ákos kibúcsúzója.

Jelen év július hó 7-én Hom. San Paul népe meghatottan
búcsúzott el Pálffy Ákos állami ig. tanítótól, aki mint tanító
nyugalomba vonult és kántori állásáról is lemondott. Pálffy
Ákos egyike a legkitünőbb népnevelőknek és az egyház ugyne-
vezett „belső emberei”-nek s ez a tény kitetszett az ő lelkének
megnyilvánulásából és a kibúcsúzó ünnepélyen megnyilvánult
igazi benső méltánylásból. A kibúcsúzó alkalmából elismerő
levélben emlékezett meg a püspök úr, a kibúcsúzó volt szolgál-
társai és ami a legfontosabb: a nép és az ifjúság, akinek szá-
mára lelkének kincseit osztogatá. A kibúcsúzó eme szép idézet-
tel végezte beszédét: „Krisztus tanítványa voltam, gyermekekhez
lehajoltam, a szívemhez fölemeltem, szeretetre így neveltem.” A
kibúcsúzás alkalmával a San-pauli nagy templom zsúfolásig
megtelt érdeklődő közönséggel és az ünnepély után a közös
ebéden 85-ön tettek tanubizonyságot a kibúcsúzó iránt való méltányló szeretetről. — Az Unitárius közlőny Pálffy Ákosban régi
barátját és munkatársát tiszteli s boldog abban a reményben,
hogy értékes munkásságával lapunknak segítségére lesz úgy a
szépirodalmi, mint a zenei rovatunkban s általában az egyházi
életben.

Az unitárius lelkészek konferenciája.

Az Egyetemes Unitárius Lelkészkör továbbképző napokat tartott Odorheiu-n, július hó 15., 16. és 17. napjain. A tudományos és gyakorlati kérdéseket modern irányban és magas színvonalon tárgyaló értekezlet igen értékes hit- és egyházépítő munkát végzett, mellyel a haladó szellemű unitárius egyház lelkészikara újabb tanujelét adta annak, hogy átérzi történelmi hivatását a maga sajátos munka mezején a szabadelvű vallásos eszmék megélésében és hirdetésében.

A továbbképző minden napon istentisztelettel kezdődött és végződött. Julius 15-én, reggel 9 órakor istentiszteletet tartott Kővári Jaka lelkész, mely után Pál Dénes lelkészkeri elnök megnyitó beszédében rámutatott az unitárius lelkész hivatására, a vallástudomány igazságainak fejlettebb, tisztultabb formában való megvilágításának fontosságára s a továbbképző napok jelentőségére.

Azután a Lelkészkör megemlékezett Méltóságos és Főtisztelendő Dr. Boros György püspök úr nyolcvanéves születési évfordulójáról s meleg hangú levélben üdvözölte az ősz főpásztort. Ugyancsak levélben köszönte meg Méltóságos Dr. Ferency Géza egyházi főgondnok úr üdvözlő sorait.

Dr. Varga Béla teológiai tanár, egyházi főjegyző: „Istenről való tudásunk gyarapodása a tudomány legújabb credményei alapján“ címen tartotta meg lebilincselő, magasszínvonalú bölcsesleti előadását, melyhez a lelkészker tagjai többen hozzászóltak s a modern vallástudomány kutatásainak eredményeit hozták a hallgatóság elé.

Délután 4 órakor: „Lelkeszi pályánk útvonalai“ címen Gvidó Béla esperes előadása következett, mely a lelkészi hivatás gyakorlati kérdéseivel egy lelkészi élet gazdag tapasztalatai alapján foglalkozott.

Este 7 órakor istentisztelet volt, melyen ígét hirdetett Kovács Lajos braşovi lelkész az unitarizmus szellemét kidomborító evangéliumi lelkiüettel. A templomot zsufolásig megtöltő gyülekezet az igehirdetés befejeztével egy felemelő szertartásnak volt szemtanuja. Ez alkalommal tartotta esküvőjét Ürmösi Gyula unitárius lelkész, Fazakas Piroskával.

16-án reggel istentiszteletet tartott Lőrinczy László cadácsi lelkész, mely után Dr. Kiss Elek teológiai tanár tartotta meg nagyértékű előadását: „A mának legégetőbb kulturális és teológiai kérdéseiről“. A kultúrhistoriai szempontból gazdag és tanulságos előadás, mely az unitárius optimizmus szellemének kifejezőjeként emelkedett ki a hallgatóság előtt, színes és értékes ismereteket nyújtott.

Délután 4 órakor a Lelkészkör tagjai az egybegyűlt érdeklődő közönséggel kivonultak a város közelében levő Szejke-fürdőre, hol Orbán Balázs síremlékét koszorúzták meg. A nagy székei érdemeit gazdag emlékbeszédben méltatta Péter Sándor ny. lelkész, felidézve és követendő például állítva e nemzedék elé önfeláldozó jellemét és felbecsülhetetlen munkásságát a székei kultúrkincsek összegyűjtése és feljegyzése terén.

17-én a reggeli istentiszteletet Fülöp Árpád racosul de jos-i lelkész végezte, mely után Kovács Lajos braşovi lelkész: „Egyházi életünk felfrissítése“ című dolgozata nyert ismertetést. A lelkészeket legközelebről érdeklő gyakorlati kérdések, az egyházi élet megújításának vágya, szükségessége, a kibontakozás útjait kereső törekvések sorakoztak fel ez előadás nyomán. Több életrevaló javaslat született a felvetett gondolatok kapcsán a Lelkészkörben, melyeknek megvalósítása kétségtelenül előre lendíti útján a testvéri együttérzéssel, sok szenvedéssel, de laudatlan kitartással dolgozó testületet.

Lőrinczy Dénes bucareşti-i lelkész előadása „A ma liberálisizmusáról“ az őszi közgyűlés idejére halasztódott.

A továbbképző napok eredményeit Pál Dénes elnök foglalta össze, köszönetet mondva előadóknak, a résztvevőknek s az odorheiu-i vendégszerető gyülekezetnek.

A továbbképzőn tartott előadások a Lelkészkör határozata folytán az Unitárius Szószék c. folyóiratban fognak nyomtatásban is megjelenni.

A tanfolyam 17-én este istentisztelettel végződött, melyen ígét hirdetett a népes gyülekezetnek: Lukács Sándor, ravai lelkész. Művészi énekével közreműködött Gyallay Domokosné, Ébert Andrásné zongorakiséretével. Istentisztelet keretében Pál Dénes lelkész köri elnök meleg szavakkal bucsúzott el a vendég-látó gyülekezettől.

„Az Egyetemes Unitárius Lelkészkör Odorheiu-n folyó év július 15—17-én tartott továbbképző napokon az értékes elméleti és gyakorlati vonatkozású előadásokkal kapcsolatban a népművelés fontos és égető feladataival is nagy mértékben foglalkozott. Ez alkalommal a felvetődött feladatok és javaslatok közül csupán néhányat említünk fel.

A műveltség ma feltétlenül megköveteli, hogy népünk úgy szellemi, mint anyagi kérdésekben kellő ismereteket nyújtó könyvekhez jusson. Lelkészkör tehát elsőrendű teendőjének is-

merete fel, hogy az egyes egyházközségekben ú. n. parochiális könyvtárakat létesítsen, illetve a meglévőeknek fejlesztéséről gondoskodjék. Közművelődési intézményeink közül ma már nem egy foglalkozik azzal a roppant horderejű kérdéssel, hogy népünk művelődésének fejlesztését olcsó és jó könyvek, szakismereteket nyújtó füzetek, kiadványok terjesztésével szolgálja. Lelkészkörünk ily irányú alapos terv kidolgozásával Kővári Jakab lelkészt bírta meg s így remélhető, hogy legközelebb elindul egyházunkban is még fokozottabb mértékben ez az eddig is alapvető fontosságúnak ismert munka.

Lelkészköri továbbképzőn szakszerű hozzászólások alakjában ismertetést nyert a székely földön gazdasági fellendítést célzó „Siculia“ gyümölcsstermelő és értékesítő szövetkezet törekvése. Lelkészkörünk komolyan értékelte e mozgalom felbecsülhetetlen értékű fontosságát s népművelésünk tekintetében kiemelkedő szerepet tulajdonítva annak, felhívta a lelkészek figyelmét, hogy minden erővel, tevőlegesen támogassák e nemes célkitűzésű munkát. A gyümölcsstermesztés, a kertgazdaság s annak sokirányú fő és mellékágai igen alkalmasak arra, hogy népünket takarékosagra neveljük s műveltségét a nyugati államok műveltségével egy színvonatra emeljék. Hogy lelkészeink e tekintetben is a népművelés célját alaposan és szakszerű hozzáértéssel, irányítással szolgálhassák, Lelkészkör az egyházi Főhatóság támogatását kéri, hogy a Teológiát elvégzett lelkészek az I. G. Ducai gazdasági iskolában gazdasági kiképzést nyerhessenek.

Népművelésünk szempontjából Egyetemes Lelkészkörünk ráirányította a figyelmet arra is, hogy egyházi és népi kultúrtörténeli termékeink erőteljesebb szellemi irányítás mellett a modern élet követelményeinek megfelelően, valóban a kultúrát építeni tudó, ható erővel jelenhessenek meg.

Kiváló feladatának ismerte Lelkészkör népvezetőink erkölcsi kötelességévé tenni az egyes vidékek népviseletének megőrzését s munkálását annak, hogy népünk köztudatában eleven erővel éljen annak szükségérzete, hogy gazdasági és művészi szempontokból egyaránt őrizni és fejleszteni kell a népviselet ősi értékeit és elemeit. Felvetődött a gondolat, hogy a lelkészi kar maga is közös erővel lelkészi-egyenruha bevezetésére törekedjék.

Általában annak öntudatos átlátása csillant elő a lelkésztovábbképző mindenirányú munkájából ez alkalommal is, hogy a lelkészek szószéken és társadalmi munkatéren egyaránt népművelőnek, útmutatóknak kell lennie, hogy népünk a modern kor szociális problémái tekintetében necsak tájékozódást szerezzen a lelkész munkáján keresztül, hanem annak irányításával bekapcsolódjék az új szellemben dolgozó, építő nagy munkába.

Fekete Lajos.
lelkész.

VIII. egyetemes ifjúsági konferencia.

(Julius 7-14.)

Ezelőtt nyolc évvel I. G. Duca-n, az „Unitárius Mekká“-ban kezdett kibontakozni ifjúsági mozgalmunk. A cluj-i ifjúsági egyetemes született meg az eszme, innen indultak el a megvalósítására. Az ifjúság egy kicsiny serege megértette a kor hívó szavát s megpróbálta egységes szervezetbe tömöríteni az unitárius ifjúságot, hogy megmulassa életerejét és kultúrájának terjesztő, fájának és egyházának védője legyen.

Nehéz megpróbáltatások és óriási ellenszenv állott a mozgalom útjába. Vezető embereink nem nézték jó szemmel az ifjúság mozgolódását s voltak, akik lesújtóan nyilatkoztak az egész mozgalomról és károsnak tartották egyházi szervezetünkre.* Ma már a helyzet teljesen megváltozott. Akik eleinte aggodalommal és rosszalólag figyelték a nagy megmozdulást, azok, ma meglepéssel és elismeréssel beszélnek az ifjúság komoly és öntudatos munkájáról. Főpásztorunk az ifjúság munkájának elismeréséül főtanácsi jelentésében a következőket mondja: „Az ifjúságot szeretem és érte mindent szívesen megteszek, mert tőle várom a jobb jövőt. Úgy gondolom, hogy a mult tartozik a jelennek azzal, hogy az ébredő, gondolkozó és tenni akaró ifjúsággal éreztesse, hogy magáénak ismeri őket, óhajtja észrevétni velők, hogy egy lélek táplálja s az unitárius egység és összetartás fogja keresztül segíteni minden válságon és veszélyen.“

Ilyen körülmények között értünk el a VIII. (II. I. G. Duca-i) egyetemes konferenciához, mely az előbbieket sok tekintetben felülmulta és mintegy összefoglalása és betetőzése volt hét év eredményes munkásságának. A változatos program, melyben a vallási, nevelési, elhelyezkedési, népegészségügyi, missziós, gazdasági, háziipari és más problémák mellett, bőséges idő jutott kirándulások, tennisz, football stb. versenyek tartására is, igazán magas nivóra emelte a VIII. konferenciát. Minden előadó igyekezett tudása legjavát nyújtani, míg a konferencia résztvevői egész héten át odaadó figyelemmel és kitartással vettek részt a gyűléseken és az előadások után, komoly hozzászólásokkal emelték azok értékét. Előadásokat tartottak: Dobay István: Ifjúságnevelés a gyermekkortól; Filep Imre: A cserkészlet, mint ifjúság nevelő; Lukács Sándor: Az ifjúsági és egyházi életünk; Erdő János: Az ifjúság és az elhelyezkedés kérdése; Simén Dániel: Az ifjúság és vallás; Simén Dániel: A kultúrház jelentősége falun; Dr. Farkas Sándor: Népegészségügy; Nagy Endre: Modern gazdálkodás és az ifjúság; Boros György tanár: Gyümölcsészet; Dr. Ürmösi Károly: Konferenciánk története és a jelen konferencia; Lőrinczy Dénes: Beszámoló a bucaresti missziós munkáról és Gyallay Domokosné: Leányifjúság és a háziipar.

* Nagy tévedés. Az egyház vezetősége örömmel vett mindenkor minden helyes megmozdulást.

Szerk.

Különösen hatott Lőrinczy Dénes beszámolója, melyben feltárta az ifjúság kezdeményezésére beindított misszió sármányos helyzetét. Ebben az idegfeszítő küzdelemben — sajnos — az unitárius papság nagyobb része még annyival sem segíti, hogy többszöri kérésre, a községekből Bucurestibe távozott hívek címét közöljék vele. Így valóságos detektív munkát kell végezzen, hogy a híveket felkereshesse. Az egyházközségnek anyai támogatásra van szüksége, hogy fennállhasson. Már minden pénzforrást kiaknáztak s ezért végső elkeseredésében az ifjúsághoz fordul segítségért és arra kéri, hogy minden ifjúsági egyesület évenként legalább 1—200 lejjel támogassa a missziós munkát, mert ha valahonnan segítyt nem kap, kénytelen lesz feladni az ádáz harcot. Reméli, hogy kérése az ifjúsági körökben megértésre talál.

A konferenciát megnyitó istentisztelet keretében Lőrinczy Dénes, a bezáró ünnepélyen Simén Dániel tartott magasan szárnyaló egyházi beszédet.

A konferencia sikerét növelték az esténként tartott biblia-magyarázatok, a bodogaia-i, filias-i és medisor-i kirándulások keretében tartott áhitatok, melyeket a résztvevők rendkívüli ének- és szavaltat-számokkal tettek nivóssá. Külön élményt jelentettek a rendkívüli és meglepetésszerű műsorszámok, melyekre a konferencia tagjai önként jelentkeztek.

Kedves képet nyújtott a táborfőznel ének- és zeneszó mellett szórakozó ifjak és öregek csoportja. Ezeken kívül annyi más lélekemelő élményben volt részünk, hogy azokat mind felsorolni nem is lehet.

Ez a rendkívüli siker nemcsak a konferenciát előkészítő elnökségnek, hanem a vendéglátó egyházközségek szeretetének és áldozatkészségének is tulajdonítható. A vendégszerető hívek áldozatkészsége és az ifjúság munkája iránti megértése tette lehetővé az egészen egy héti tartó összejövétel megrendezését. Lépten-nyomon láthattuk az igazi székely vendégszeretet megnyilvánulását. A Dr. Kiss Elek tanár úr és a medisor-i hívek, valamint a bodogaia-iak szeretetvendégsége, a székely nép ezt az igazi, nemes tulajdonságát hirdetik.

A résztvevők is megértették ezt a szeretetet és ragaszkodást s igyekeztek komolyságukkal, fegyelemükkel és pontosságukkal emelni a konferencia sikerét. Feltűnő pontosság és fegyelem jellemzi ezt az összejövetelt, melyből kitűnt, hogy nem szórakozás, hanem a komoly munka hozta össze Erdély minden részéből az ifjúság képviselőit.

Ott voltak külföldi testvéreink képviselői is, és akik nem tudták képviseltetni magukat a nagy távolság miatt, azok meleghangú levélben küldtek üdvözlötet. A Măresti-i barlangnál táborozó unitárius cserkészek közül is többen látogatták meg konferenciánkat. Örömmel láttuk sorainkban az öreg-ifjakat, akik állandóan szeretettel forgolódtak közöttünk és akiknek felszóla-

lásából az ifjúság iránti ragaszkodás és az elismerés hangja áramlott az egybegyült ifjúságra.

Szép volt, jó volt. Mindenki meglepéssel távozott s csak azt sajnálta, hogy olyan hamar vége volt. Mindenki szomorúan, de lelkében boldogan sietett haza, hogy az otthoniaknak is juttasson valamit a még friss lelki élményekből. *T. J.*

Irodalom.

Márkos Albert: A nyelvtisztaságra való nevelés. Külön lenyomat „Az Erdélyi Múzeum“-ból. E művecske egyike a legfontosabb írásoknak, amelyek napjainkban napvilágot látnak, mert egyik legfontosabb kérdéssel: a helyes magyar beszéd és írás kérdésével foglalkozik. A mindig szellemes szerző jóízű humorral mutat rá azokra a hibákra, melyek nyelvünkbe becsuszta az idegen szavak és kifejezések útján s rámutat a helyes magyarság igazi lényegére. Minthogy nemcsak élvezetes, hanem hasznos utmutató, melegen ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe.

Dr. Lévay Lajos: Br. Orbán Balázs szülőfaluja. Egy nagyon értékes tanulmány, melyet meg nem ismerni, figyelembe nem venni, hálátlanság, különösen a mi részünkről. Dr. Lévay Lajos képezdei tanárnak figyelmét a nagy székelynek, Br. Orbán Balázsnak emléke hívta fel arra, hogy szülőfalujának képét megrajzolja. Természetesen a munka minduntalan visszatér Orbán Balázs nemes alakja köré, akiért a könyv íródott. A könyv különben nagyon szépen megírja a falunak történetét s kitűnően elénk tárja mindazokat a szempontokat, melyek a falu monográfiájánál látnunk kell. Orbán Balázs faluja: Polonița, megérdemli, hogy foglalkozzunk vele, már csak azért is, mert egy kitűnően megírt könyvben olvashatunk róla. A könyvben két kitűnő rajzot is találunk, Nagy Lajos rajztanár szívesességéből: A címlapon Orbán Balázs képét és a könyvben pedig egy székely kaput. Orbán Balázs emléke megérdemli, hogy szülőfalujával megismerkedjünk e kitűnően megírt könyv segítségével. A könyv kapható az Iratterjesztőnél vagy a szerzőnél Odorheiu-n. Ára 25 lei.

Helyesbítés. A zenemellékletben a 60. és 76. számú énekeket is ifj. Márkos Albert harmonizálta. Ezen számban zenemelléklet nem jöhetett.

Útő Lajos.

Rovatvezető: Ifj. Hadházi Sándor.

A braşovi templómépítés folyamatban van.

A braşovi templom és lakóház építése július hó 1-én megkezdődött s a vállalkozókkal kötött szerződés szerint októberre készen kell, hogy legyen. Mire e sorok megjelennek, fedél alatt lesz. Bizonyára nemcsak a braşovi hívek, hanem az egész unitáriusság megnyugvással veszi tudomásul, hogy annyi küzdelem és nehéz akadály után, Braşovban is lesz unitárius templom.

Sajnos, az anyagi feltételek egészen nincsenek meg. Az egyházközség tagjai, sokan erejükön felül is, meghozták áldozataikat az ügy érdekében. A hívek legnagyobb része azonban szegény s a nagy feladat terheit hordozni képtelen. Ebben rejlik az oka annak, hogy az egyházközség az építkezés befejezése érdekében újból az unitárius nagyközönséghez, egyházközségekhez és egyesületekhez fordult s 500 lejes támogatásokat kért, amit pár év alatt, meghatározott terv szerint, vissza fog téríteni az illetőknek. Az egyházközség úgy érzi, hogy első sorban ezt a beindított munkát kell befejezéshez juttatni, az unitáriusság erejét az egyetemes egyházi szempont szem előtt tartásával e célból kell össponosítani, hogy majd más feladatokat is egvületesen tudjunk megoldani.

Hogy az egész területet, melyet az egyházközség a korábbi építkezéssel kapcsolatban felmerült kára ellenértékében a várostól kapott, ne kelljen egészen eladni, illetve az egyházközség jövője érdekében a megtartható terület megtartassék, az egyházközség felhívásokat küldött szét. A felhívásokra a következő kedvező értesítések érkeztek: adományokat küldöttek: Joás András Borosneul Mic 1000 L, Dr. Kerekes István Bod 1000 L, Dr. Kiss Jenő Sannicolaul Mare 1000 L (még 1000 L ígéret), Dr. Lőrinczy István Aita Mare, Dr. Kerekes István Bod 1000 L, Gazdasági és Hitelszövetkezet Aita Mare 1000 L, Asztalos Mihály 800, Kacsó Sándorné, Szász János telef., Szabó József Cernatu, Unitárius Nőszövetség Odorhei, Tüzes András r. kath., Pál Ferenc Ocland. Vári Albert Cluj 500—500 L, Criştur-i gimn. ta-

nárok 425 L, Unitárius egyházközség Orășeni 280, özv. Szabó Józsefné Cernatu 200, Kovács Buba emlékére szülői 200, Ilyés András 200, Dr. Nagy Endre I. G. Duca, özv. Pál Jánosné, Pál Árpád, Pál Jolán, özv. Demeter Dénesné, Kovács Kálmán Budapest, Engel Gábor halála alkalmából, 100—100 L, Jakab Albert iparos tanuló 45 L. Az építkezés támogatására a megtérítés kötelezettségével adtak: Unitárius Nőszövetség Calnic, Unitárius egyházközség Arcuș, Végh Benjámín Arcuș 1000—1000 L, Vaska Dezső Cluj, Bartha Miklós București, Lőrinczy Dénes București, Központi Nőszövetség Cluj, Dr. Benke János Ozun, Treiscauneköri Nőszövetség, Útő Áron Sft. Gheorghe, Unitárius egyházközség Odorheiu, Sigmund József Odorheiu, Dr. Abrudbányai Géza Cluj, Unitárius Nőszövetség Arcuș, Kovács Margit Cluj, Sigmund Ilona Cluj, K. Nagy Árpád Călușeri, ígéretet jelentettek be: Dr. Ferenczy Géza főgondnok Aita-Mare 3000, Unitárius egyházközség Calnic 1000, Török Mihály Bordoșiu, Boros György I. G. Duca (fiz. 100 L.), Péter Sándor I. G. Duca, Unitárius egyházközség Dopca, Unitárius egyházközség Roua, Fekete Lajos Ormeniș, Nagy József Ormeniș, Gyerő György Ormeniș, Téglás Albertné Sft. Gheorghe, Veress Barabás Arcuș, Miklós Sándor Dămbău, Vass Albert Ocland, Unitárius egyházközség Medișor, Unitárius egyházközség Dămbău, Biró Lajos Goagiu 500—500 L. Midőn a kegyes adományokért a brașovi unitárius egyházközség elöljárósága leghálásabb köszönetét fejezi ki, az unitárius hitbuzgóságra számítva, kéri mindazokat, akik tehetik, hogy jöjjenek segítségére az ügynek.

Unitárius istentisztelet Debrecenben. Augusztus 11-én meghatározható istentiszteletben volt részük debreceni atyánkfiainak; a kedves, kis templom színültig megtelt helybeli és külföldi hívekkel, akik a csöndes áhitatban találkozáskor örvendtek, hogy együtt dicsérhetik az egy Istent. A templomozás során könyörgést mondott ifj. Kovács Lajos, prédikált Lőrinczy Dénes, a kántori teendőkkel Péterfy Gyula látta el.

Az egyh. Főtanács által kiküldött szervezeti szabályzatot előkészítő nagy bizottság ülése szeptember 17-ére van összehívva.

Az unitárius egyház vendégei. Augusztus hó utolsó napjaiban érkezett hozzánk Dr. Hall Alfréd, a keresztény szabadelvű egyházak szövetségének elnöke és Stejskol József a cseh nemzeti egyháznak egyik püspöke. Utóbbi látogatása egészen új a mi számunkra, mert még eddig nem volt szerencsénk Erdélyben a csehek képviselőjét üdvözölni. A két előkelő hitrokon több egyházközséget kíván meglátogatni, különösen pedig a vidéki egyházközségeket, egyes unitárius központi helyeket, hogy az erdélyi unitárius nép életéről, sorsáról, helyzetéről közvetlen tapasztalatokat szerezhesen. Az unitárius hívek nagy szeretettel várják külföldi hitrokonainkat. Jövő számunkban Stejskol püspök arról is bővebben megemlékezünk.

Házasságkötés. Boros Sándor néhai boldogemlékezetű Boros Sándor igazgató fia, a magyar királyi külkereskedelmi hivatal titkára és Guman Rachel, Guman Jenő, a Medias-i földgáz r. t. igazgató-főmérnökének bájos leánya augusztus hó 29-én a cluj-i unitárius templomban egymásnak örök hűséget esküdtek, felesnyes közönség jelenlétében. Az egyházi áldást Dr. Boros György püspök adta az ifjú párra, tanuk voltak Dr. Gál Miklós és Dr. Lukácsi József. Istennek áldása legyen az ifjú páron egy hosszú boldog életen át.

Az Unitárius Gazdasági Iskola. Értesüléseink szerint a téli gazdasági iskolába már nagyon sokan jelentkeztek másfelekezetűek köréből is s felhívjuk az érdekeltek figyelmét, hogy minél előbb jelentkezzenek, nehogy a késői jelentkezés miatt éppen az unitárius ifjakat ne lehessen felvenni. A gazdasági iskolának a jelentőségét ma már nem kell hangsúlyoznunk, mert a mai nagy életküzdelemben minden székely ember tudja, hogy fiát a helyes és okszerű gazdálkodásra elő kell készítenie, amire legkitünőbb alkalom a mi gazdasági iskolánk. A megbecsülhetetlen tudáson kívül azonban a gazdasági iskolát végzett ifjaknak az az előnyük is megvan, hogy 6 hónappal rövidített katonai szolgálati kedvezményben részesülnek.

Felvételért minden év szeptember hó 15-ig kell folyamodni, a tanév azonban október hó 15-én kezdődik. Bővebb felvilágosítás megszerezhető minden lelkészi hivatalban. A lelkészeket pedig a gazdasági iskola igazgatósága arra kéri, hogy hiveiknek adják meg a szükséges utbaigazítást.

A Cluj-i unitárius kollégium főgimnáziumának tájékoztatója. A tanulók beiratása a főgimnázium összes osztályaiba augusztus 25—31. napjain történik. Az első osztályba felvételi vizsgálat ideje helybeli és közel vidéki tanulók részére szeptember 4, távolabbi vidékről jövők részére szeptember 12. A javító vizsgálatok ideje szept. 4—5. napjain lesz. A felső tagozatba (V. oszt.) való felvételi vizsga ideje szeptember 11.

Szerkesztői üzenetek.

Felkérjük munkatársainkat, hogy a helységneveket szíveskedjenek csakis román nyelven írni, mert a cenzura szigoruan megköveteli ezt.

P. A vers már olykor érkezett, hogy nyomdatechnikai okokból nem lehetett közölni, mert nem hagytunk volt helyet számára.

F. A tudósítást meg kellett rövidítenünk, mert lapunk tere nem engedte, hogy egész terjedelmében hozzuk.

Többeknek. Az egyházközségi egyleti életre vonatkozó tudósítások helyszüke miatt a jövő számba maradtak.

Az Unitárius Közlöny megjelenik havonta. Szerkesztő: Benczédi Pál